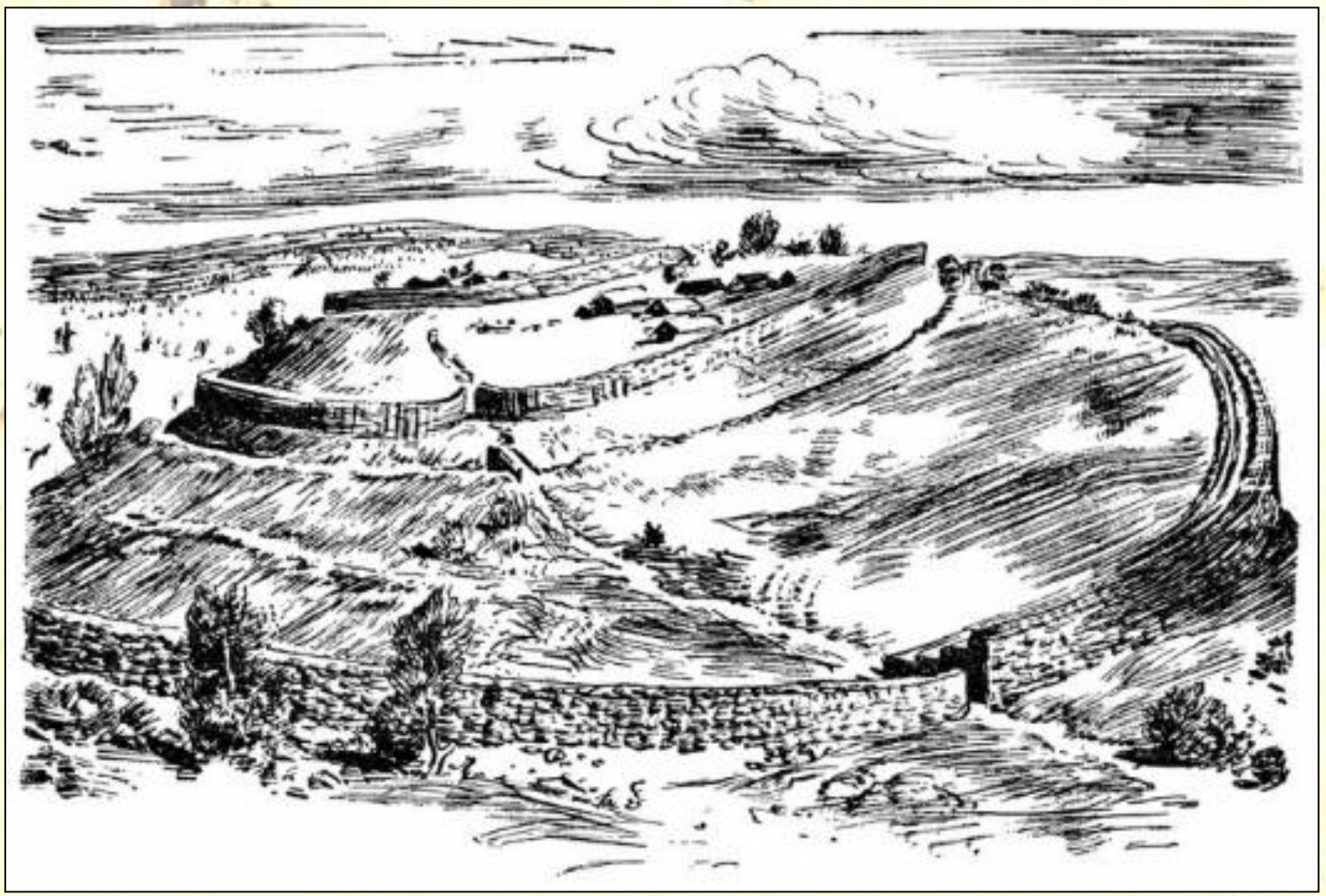
VÍTEJTE V ZÁPADOČESKÉM PRAVĚKU

Zdroj obrázků v prezentaci: Wikimedia Commons

Pravěká Plzeň

Nejvýznamnější lokality prehistorické archeologie

https://www.zcm.cz/pro-navstevniky/expozice/pohledy-do-minulosti-plzenskeho-kraje-archeologie

Paleozoikum

- **silur+devon+karbon:** Plzeňská kotlina pokryta mělkým mořem
- paleontologické lokality **světového významu: Radnicko**
- lokalita **Na ovčíně**: plavuně, přesličky (Západočeské muzeum)
- **„rokycanské kuličky“:** kamenné konkrece s fosiliemi trilobitů

Specifika západočeského regionu

Rozdílné přírodní podmínky – 3 biotopy

1. povodí Ohře – CH, KV, SO
2. povodí Berounky – PL, TC, RO, DO
3. povodí Otavy – SU, KL

Specifika oblastí:

- nadmořská výška
- geomorfologický vzhled
- kvalita půd
- vodní režim…

Plzeňská paleontologie

1,8 mil BP – prudké ochlazení
severský ledovec až do severních Čech
horský ledovec na Šumavě

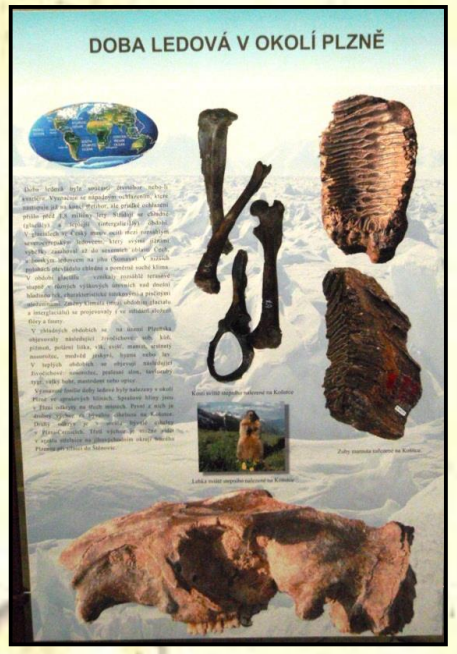
Fauna na území Plzně a Plzeňska
Glaciály: sob, kůň, pižmoň polární liška, svišť,
mamut, srstnatý nosorožec, jeskyní medvěd, hyena, lev

Interglaciály: nosorožec, pralesní slon, šavlozubý tygr,
obrovský bobr, mastodont, opice

Naleziště zkamenělin doby ledové : sprašové půdy
cihelna na Košutce, cihelna v Plzni – Černicích, Starý Plzenec

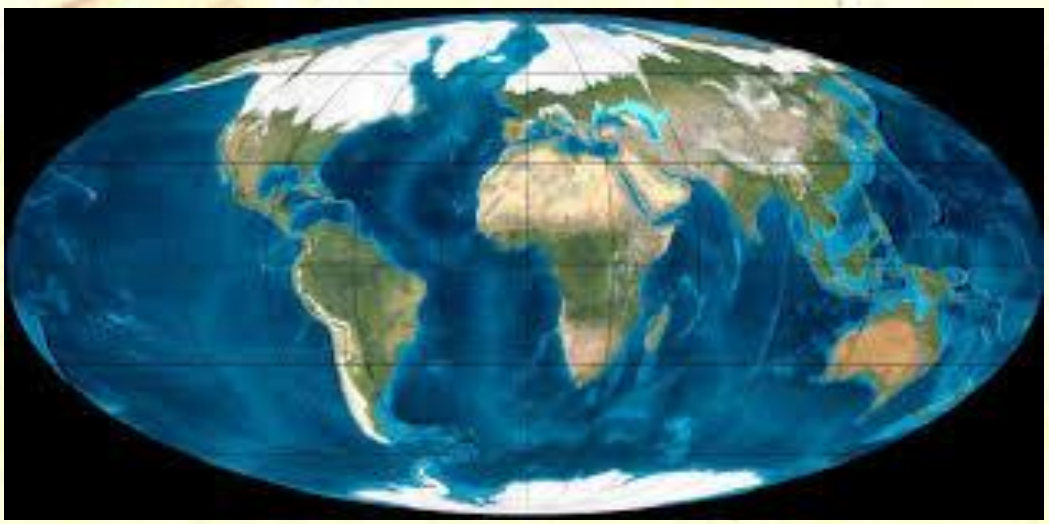
Plzeň v době würmské:

mamutí kel, stoličkа srstnatého nosorožce, mapa zalednění

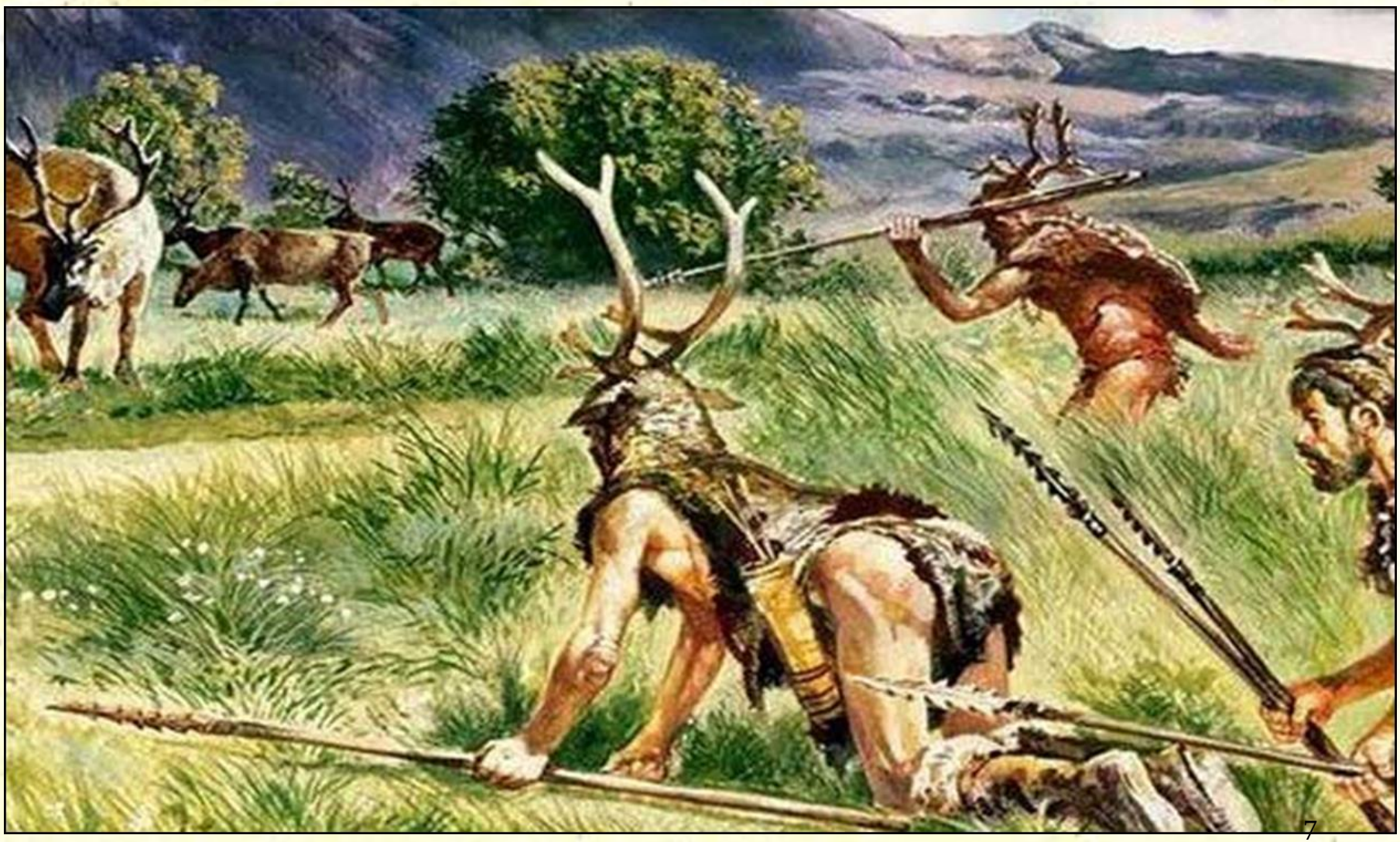

Starší doba kamenná – paleolit

3 mil – 10 tis BP

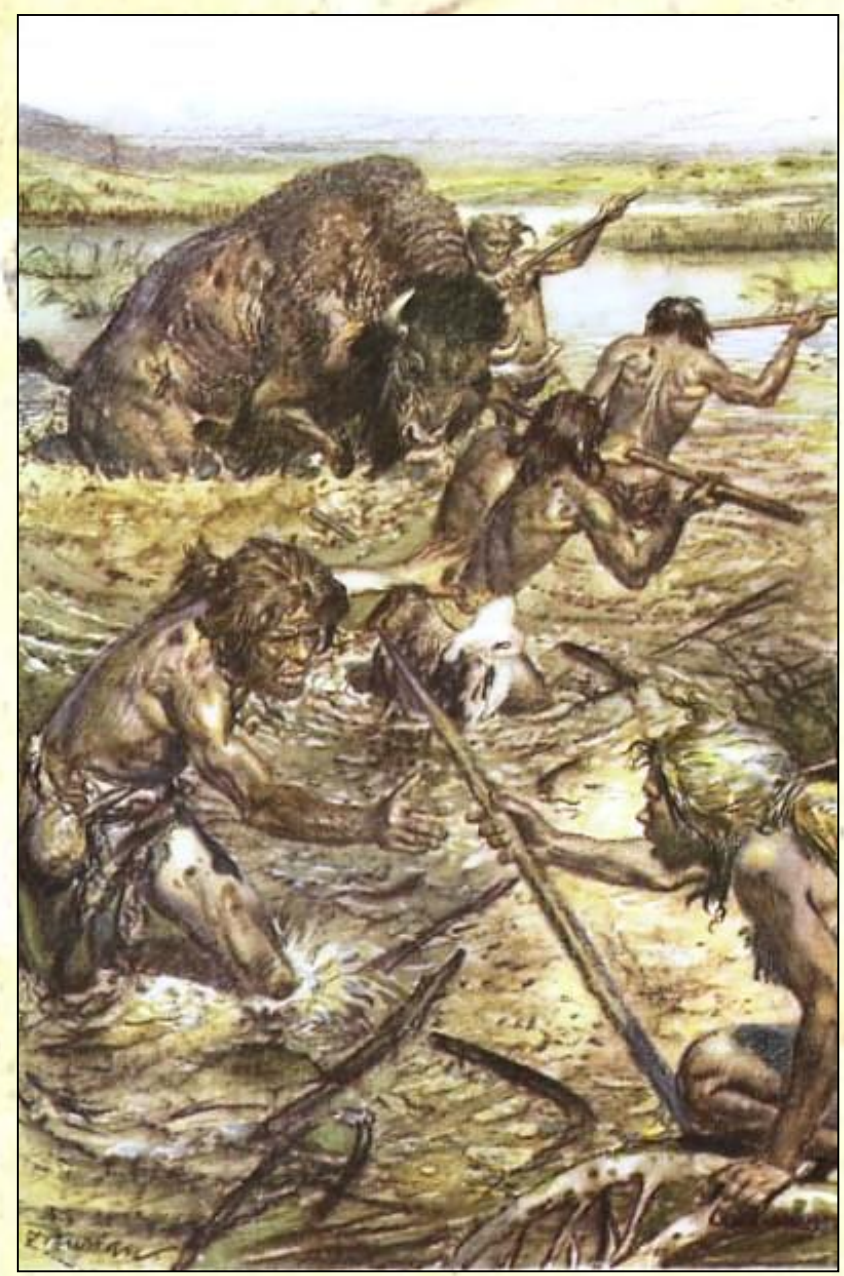

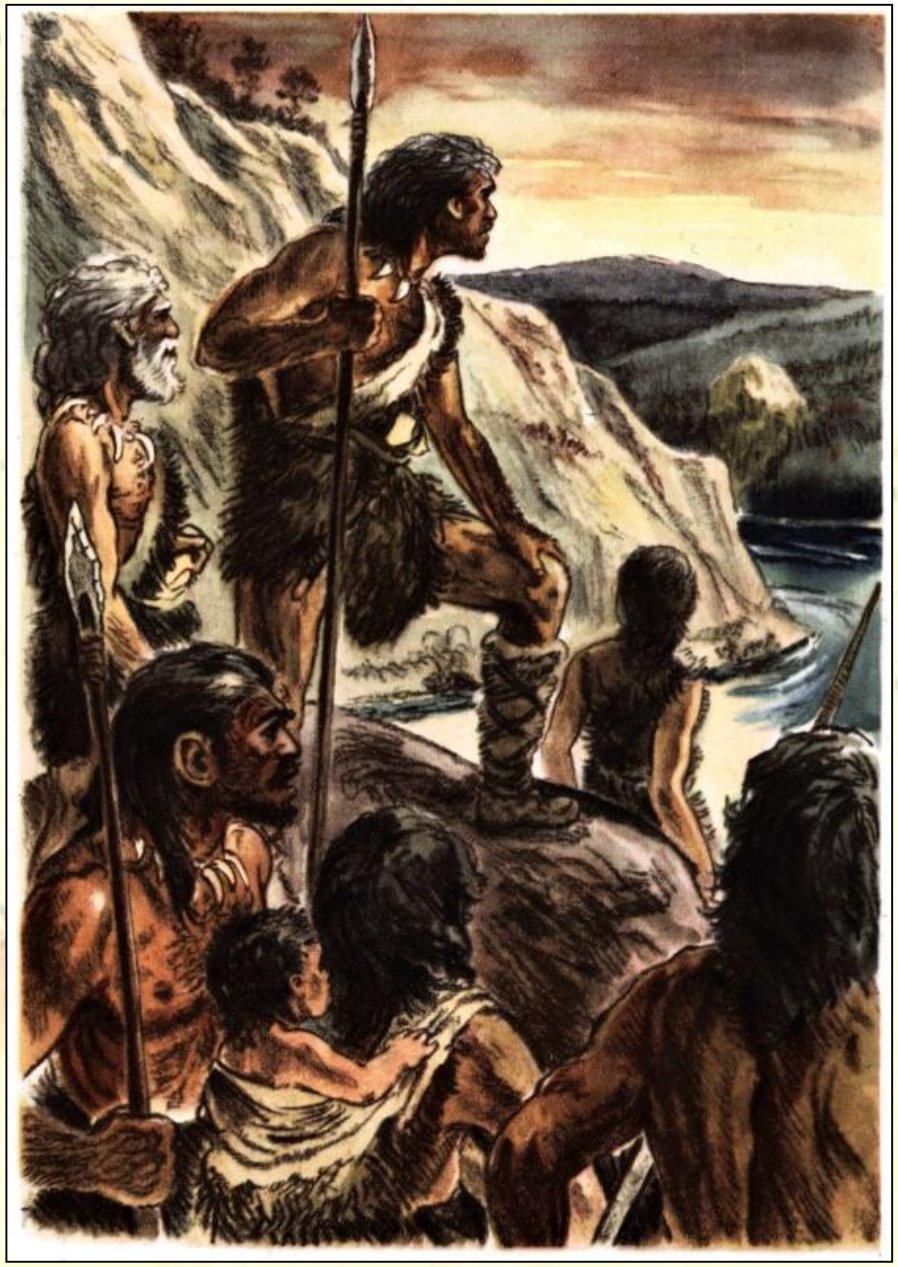
- starší paleolit 1,7 mil – 250 tis BP: bez nálezů
- stř. paleolit 250 tis – 40 tis BP: skupiny lovců při vodních tocích neandrtálci i moderní lidé **Vochov, Pl.-Doubravka, Štruncovy s.**
- mladší paleolit 40 tis – 10 tis BC: lovecké osídlení, pazourkové nástroje **Plzeň-Vinice, Doubravka** (expozice ZČM)

Střední doba kamenná – mezolit

10 tis – 5 tis BC

- výrazné osídlení – malé pohyblivé komunity
- **desítky lokalit** – Chebsko, **Karlovarsko**, Tachovsko (Labuť), Sušicko

Plzeň – Roudná: soubor nástrojů

NEJ !!! Tašovice u KV, sídliště nad Ohří

Tašovice

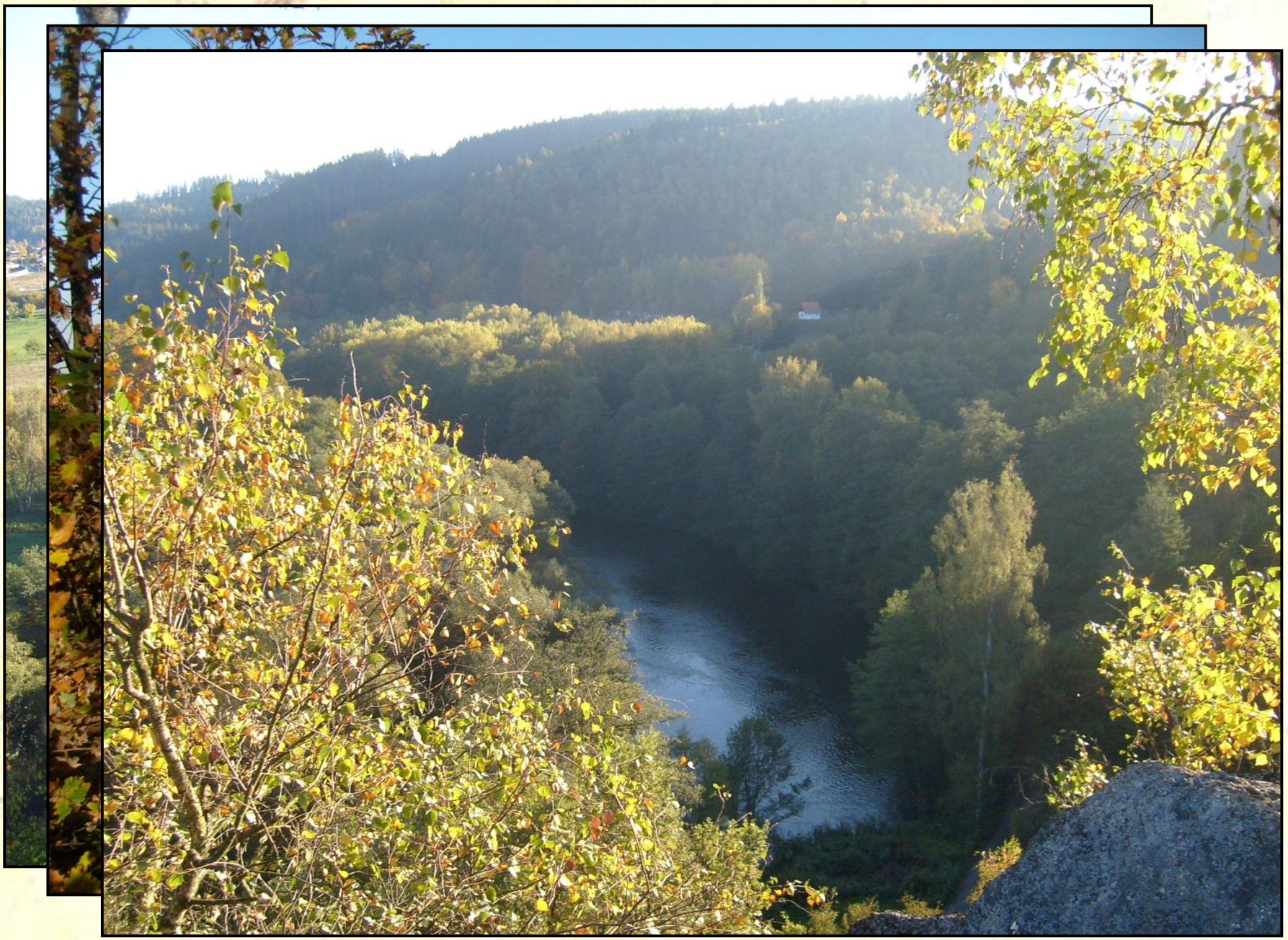

Tašovice

Tašovice

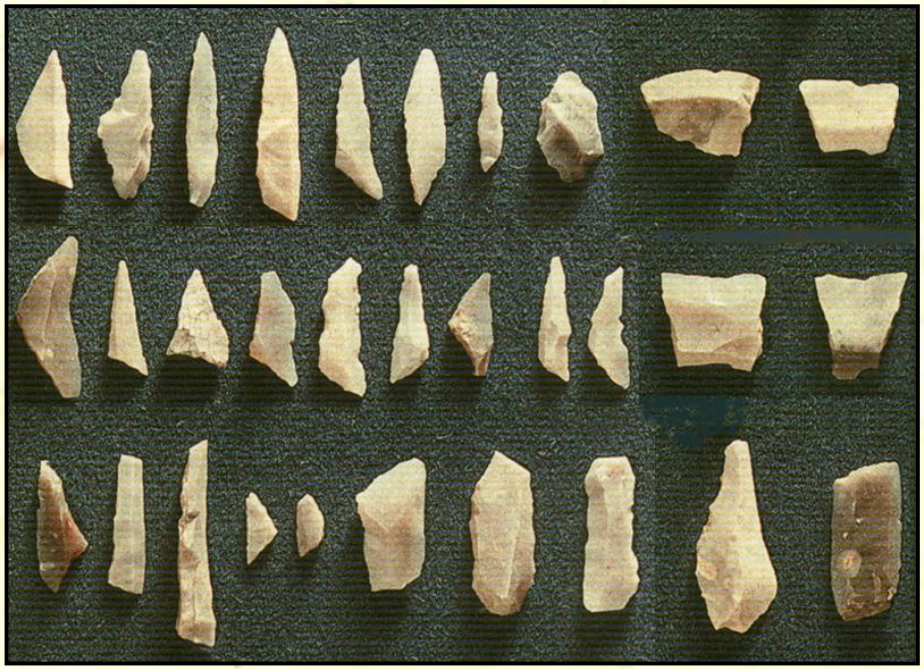
Tašovice

Tašovice: 2 sídelní objekty

– spojené jámy: 4 x 3m + 3,5 x 3 m, hl. 60 - 70 cm

- po obvodu stopy po zahrocených kůlech
  = nosná konstrukce ze svisle zapuštěných kmenů
- vrchní konstrukce pletená z proutí nebo překrytá kůžemi
- 2 mírně zahloubená ohniště, oddělená od obytných prostor
- **bohatá kolekce 4 000 ks. štípané industrie**, mikrolity

Sídelní objekt – rekonstrukce CHYBA???

Mladší doba kamenná – neolit

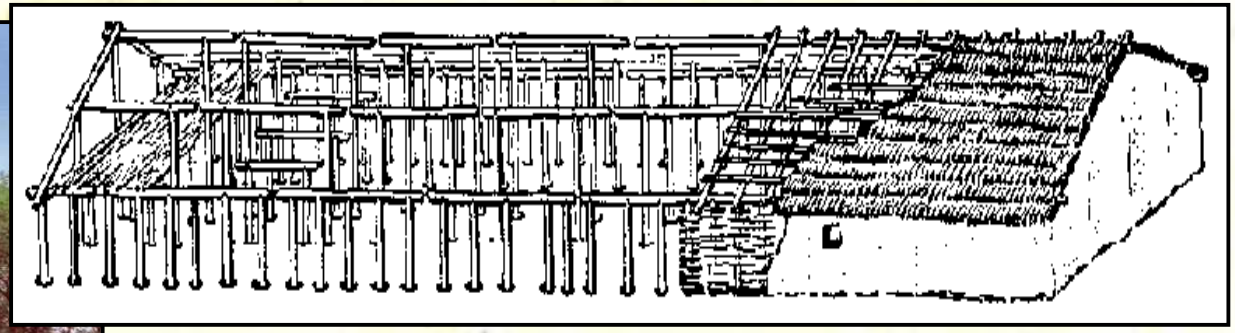
6 tis – 3 BC

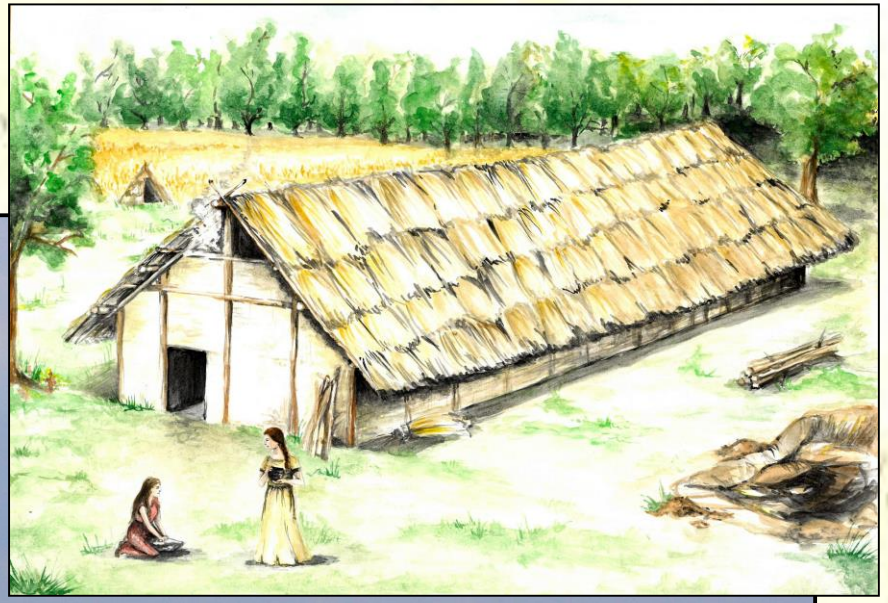

- výrazné osídlení kultury s lineární a vypíchanou keramikou
- výhodné sprašové půdy Plzeňské pánve
- aktuální výzkumy – **P. Braun, M. Metlička**
- **Plzeň Litice**: 5 tis BC – dlouhé domy, keramika, pazourkové nože, šipky… **první žárový hrob na území ČR**
- **Plzeň Křimice**: 4 tis BC– ves 11 dlouhých domů, kostr. pohřby
- **Vochov**: 4/3 tis BC - **rondel** (hrazení kruhovými příkopy)

Lid s lineární keramikou

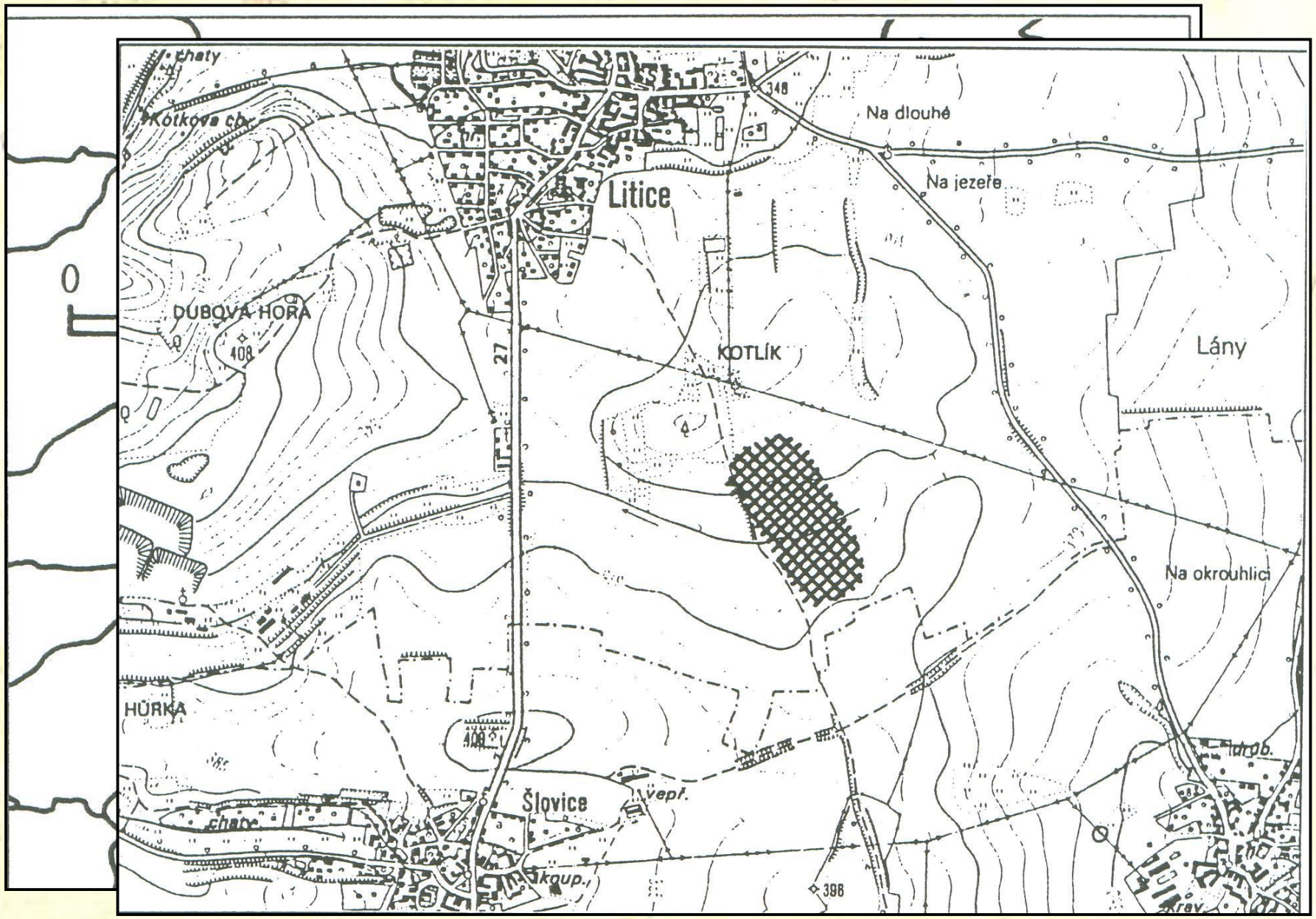
Plzeň – Litice

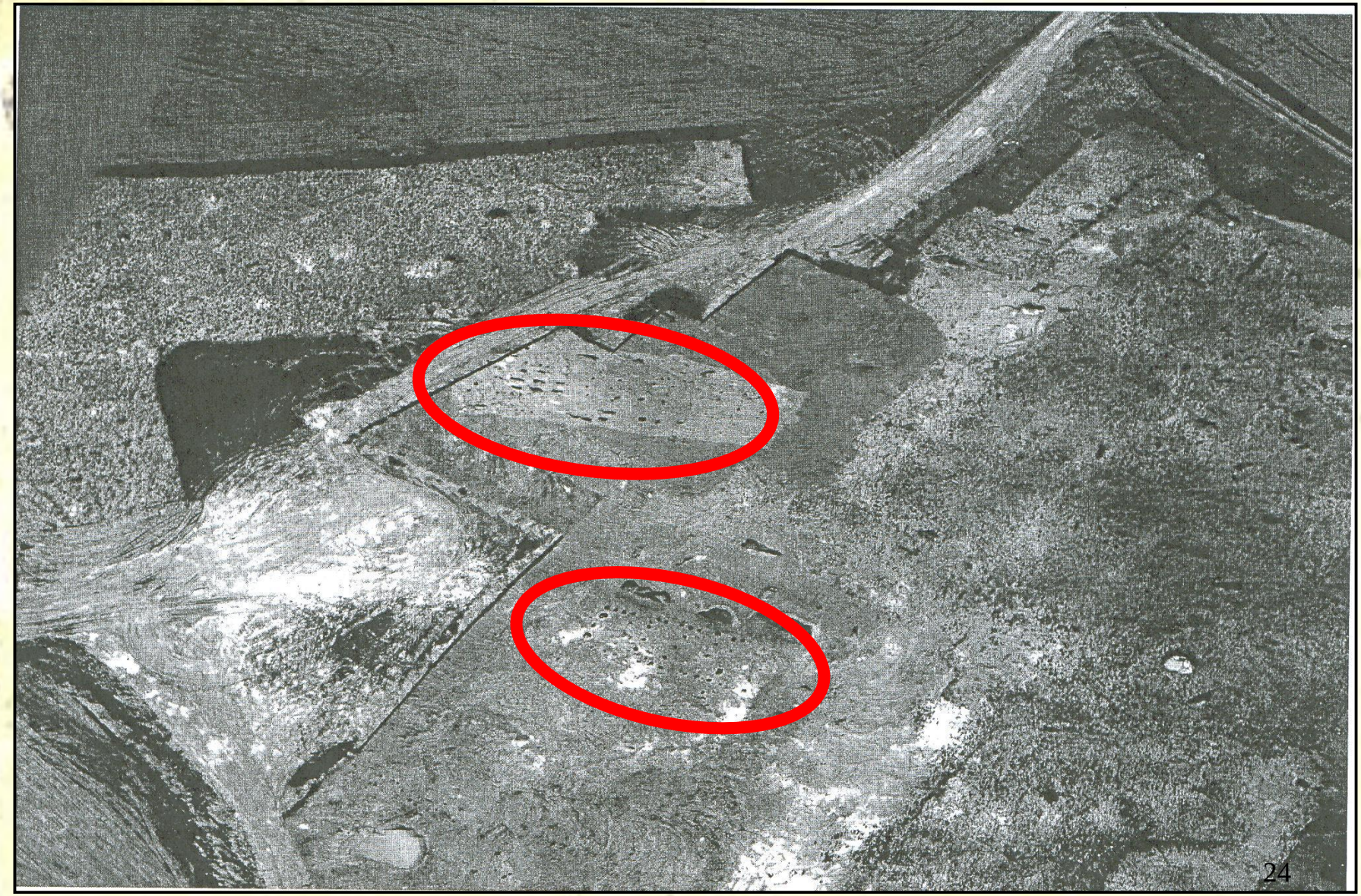
Rychlostní silnice 1999

Plzeň – Litice, sledovaná oblast

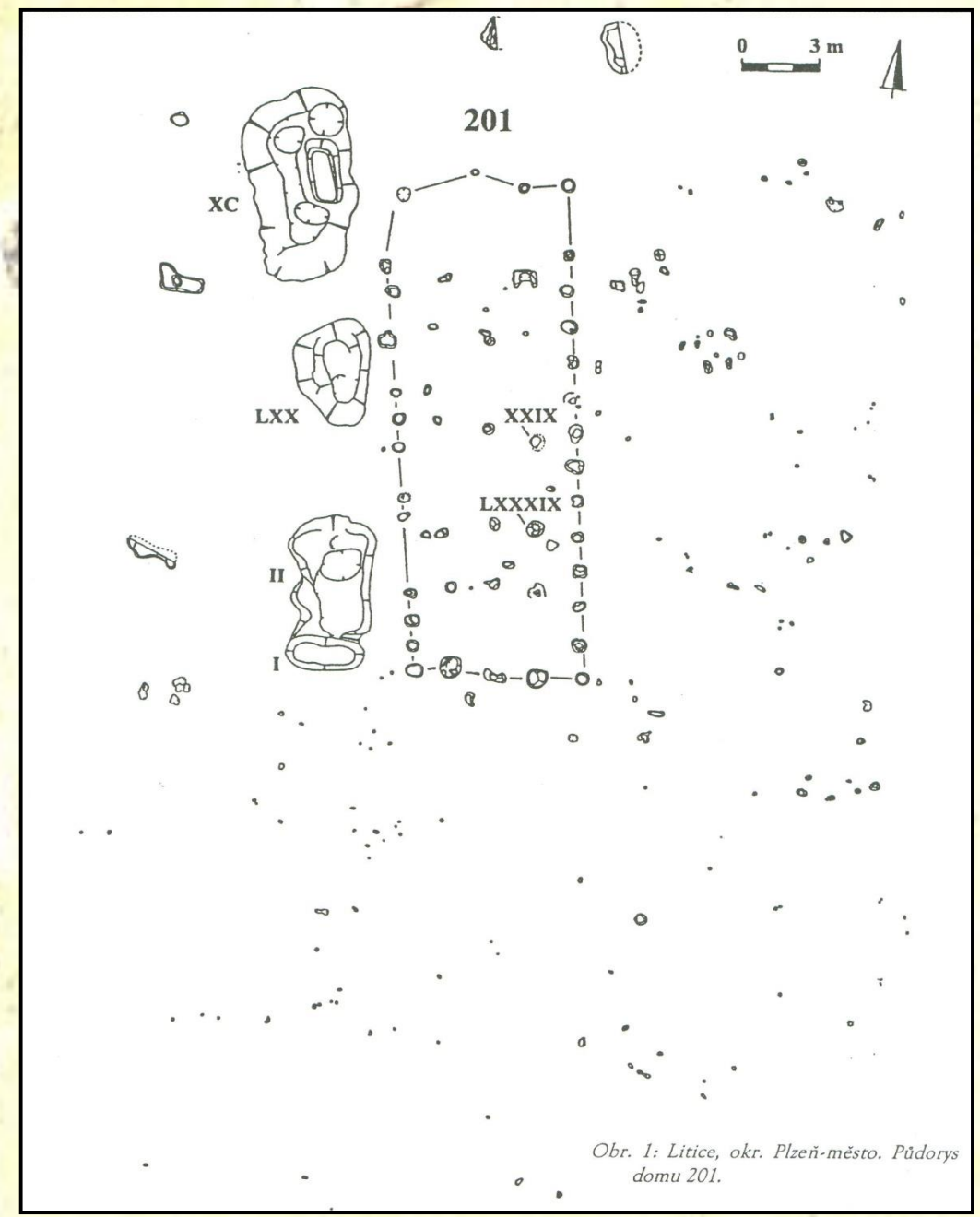
Plzeň – Litice, dlouhé domy

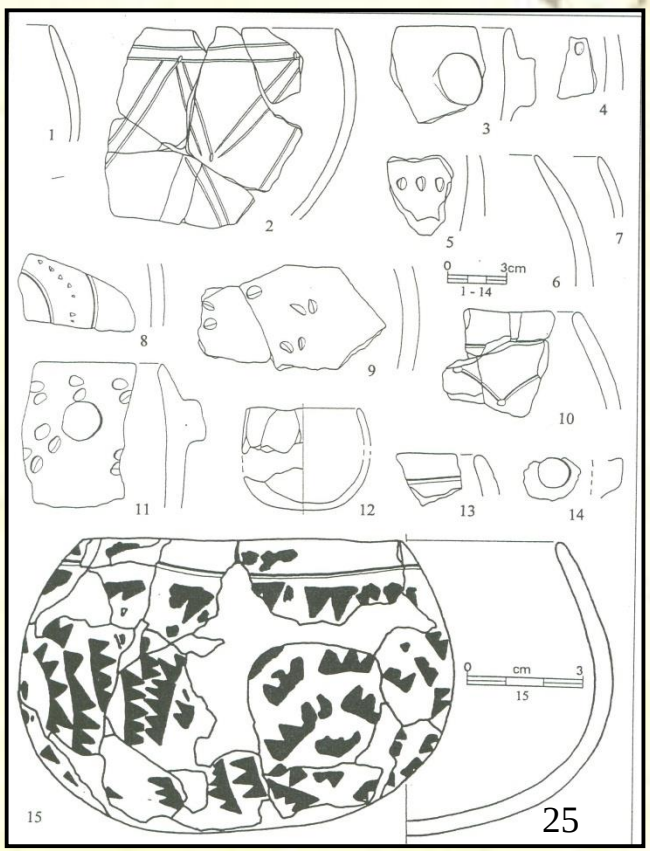
Plzeň – Litice

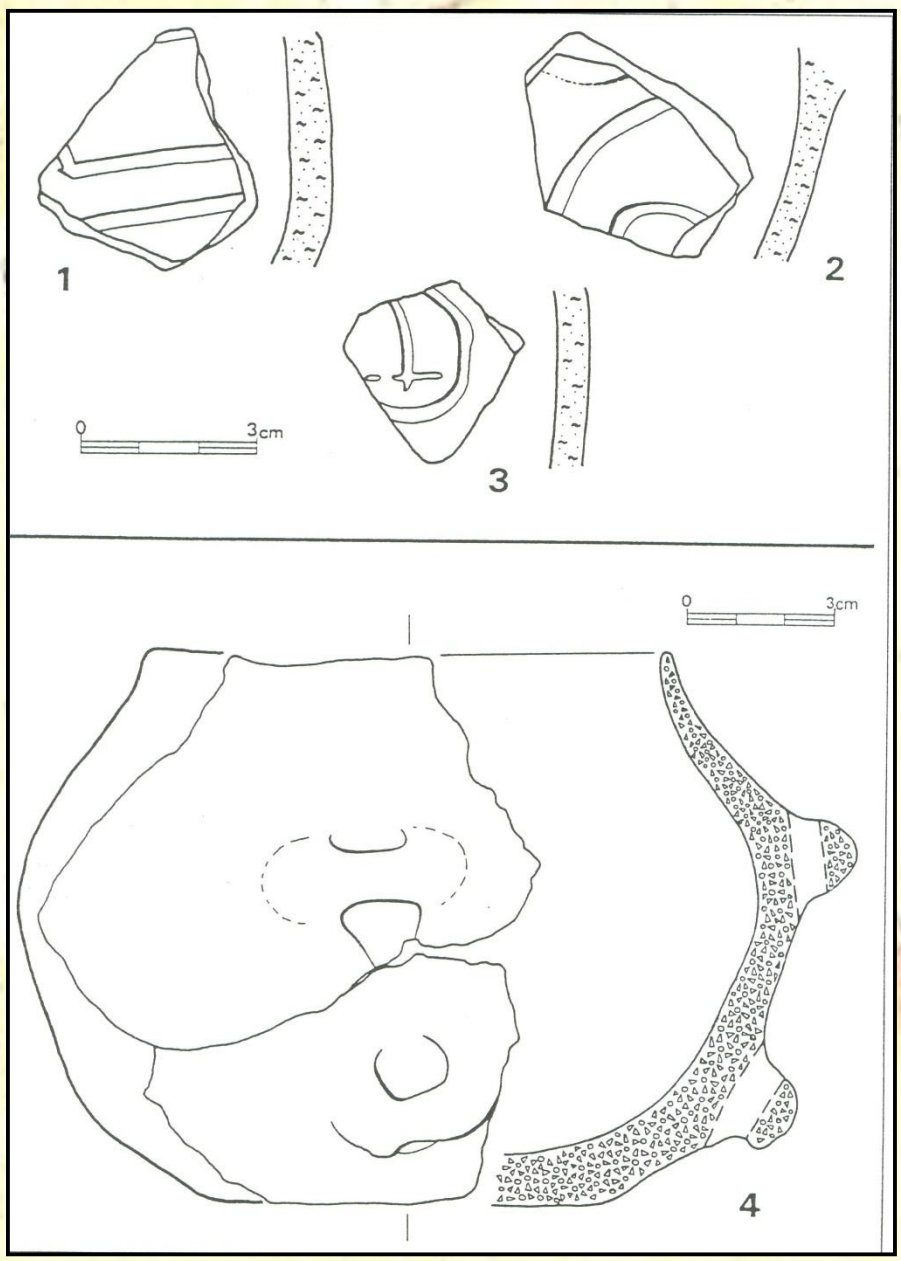
Dlouhý dům

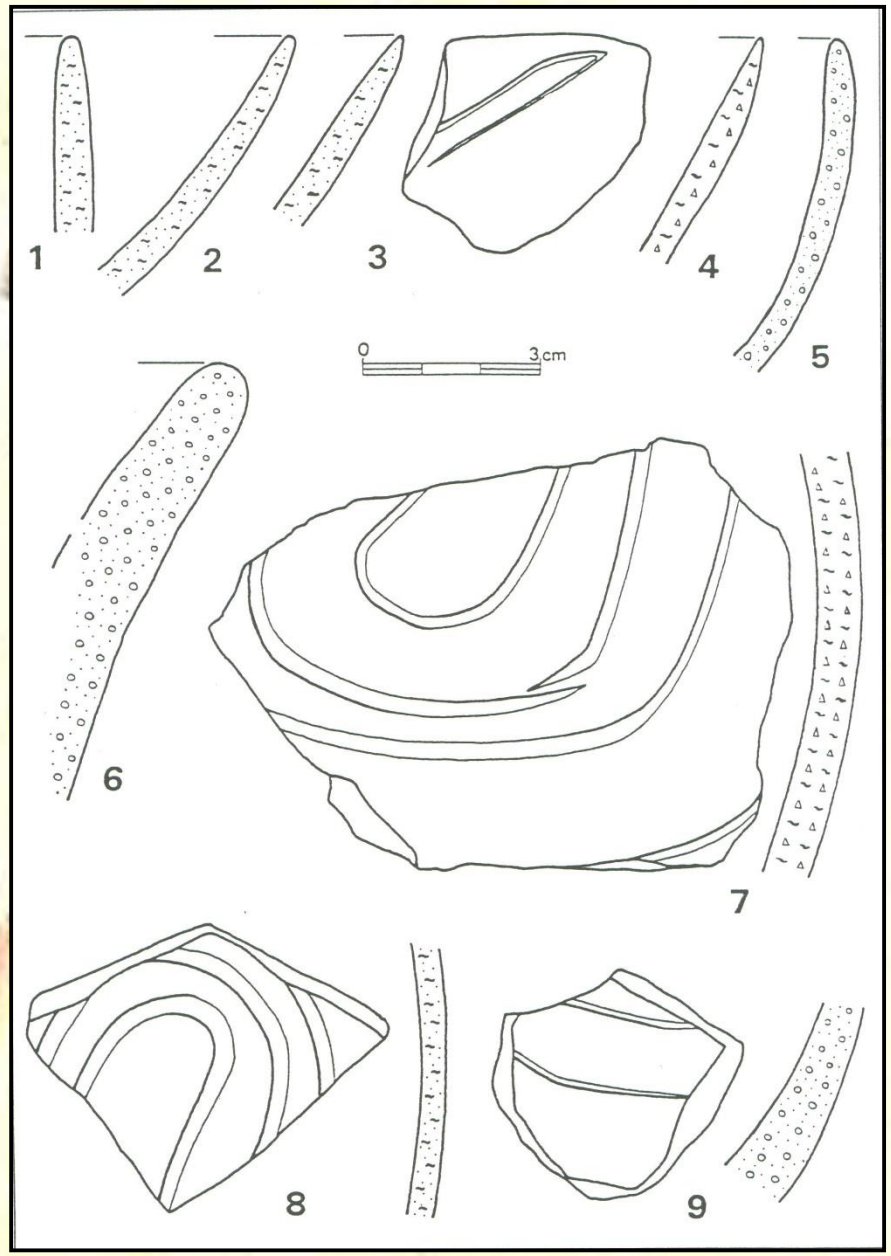
Sídlištní keramika

Obr. 1: Litice, okr. Plzeň-město. Půdorys domu 201.

1
2
3
0
3cm
4

1
2
3
4
5
0
3cm
6
7
8
9

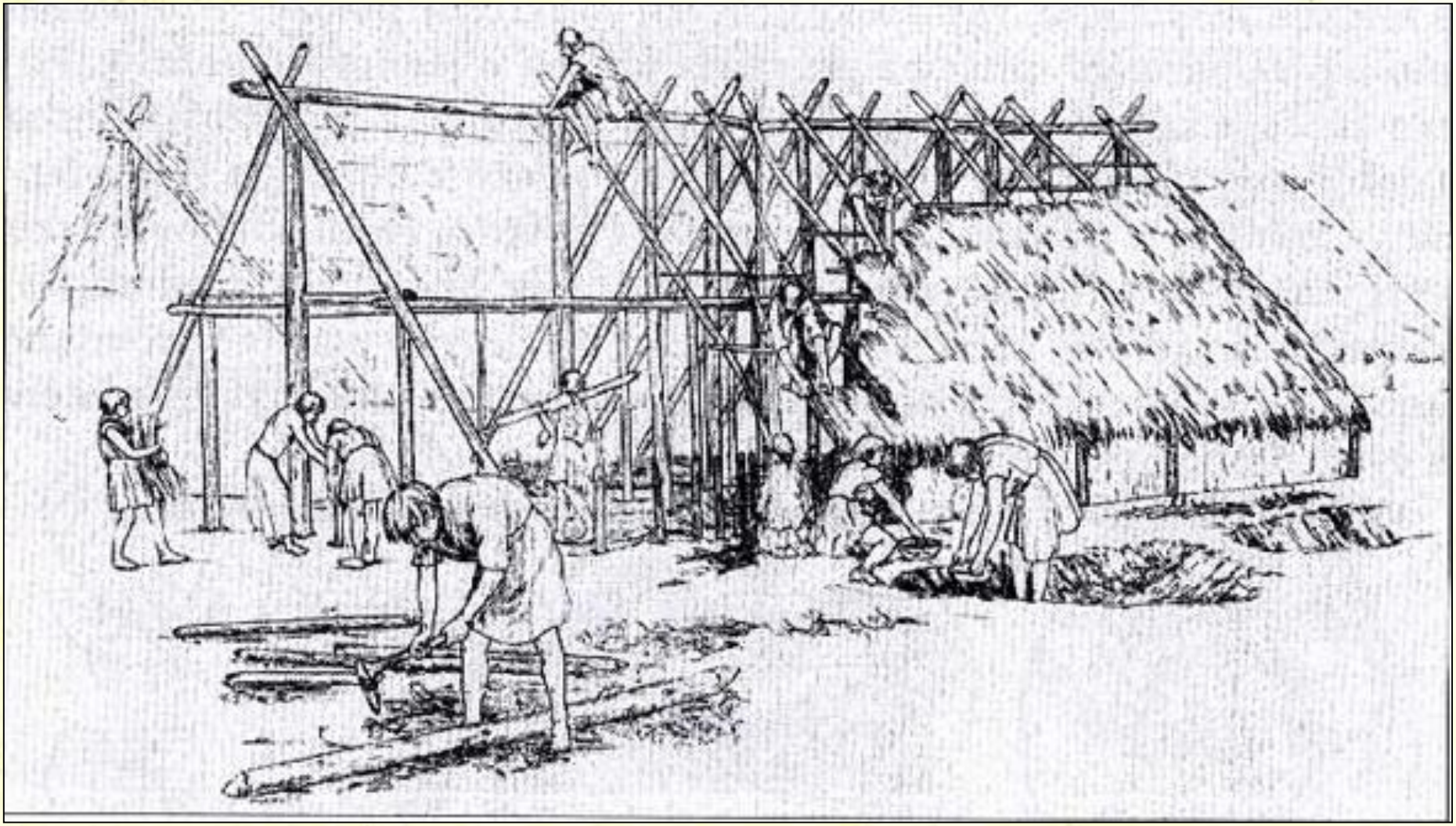
Litice chata 33m x 8m odpadní jámy

hliníky

zásobní jámy

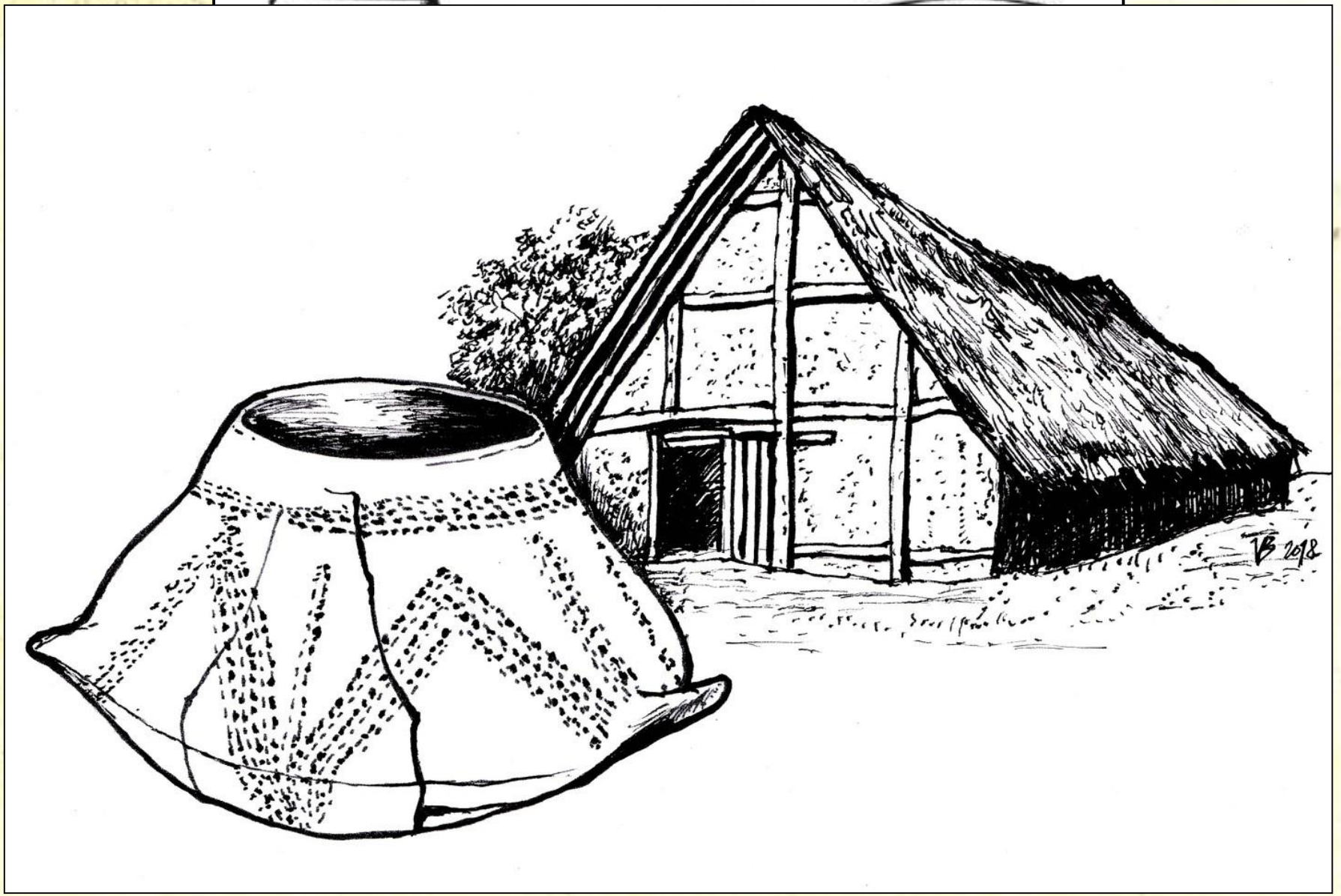
Plzeň – Litice, kresebná rekonstrukce stavby neolitického domu

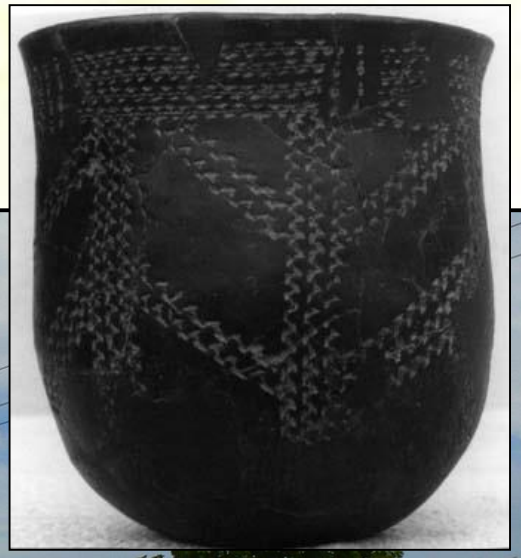
Plzeň – Litice: paleorekonstrukce

Lid s vypíchanou keramikou

Plzeň – Křimice, areál balíkové pošty

Plzeň – Křimice, letecký snímek areálu

Plzeň – Křimice, dlouhé domy

Plzeň – Křimice, dlouhý dům

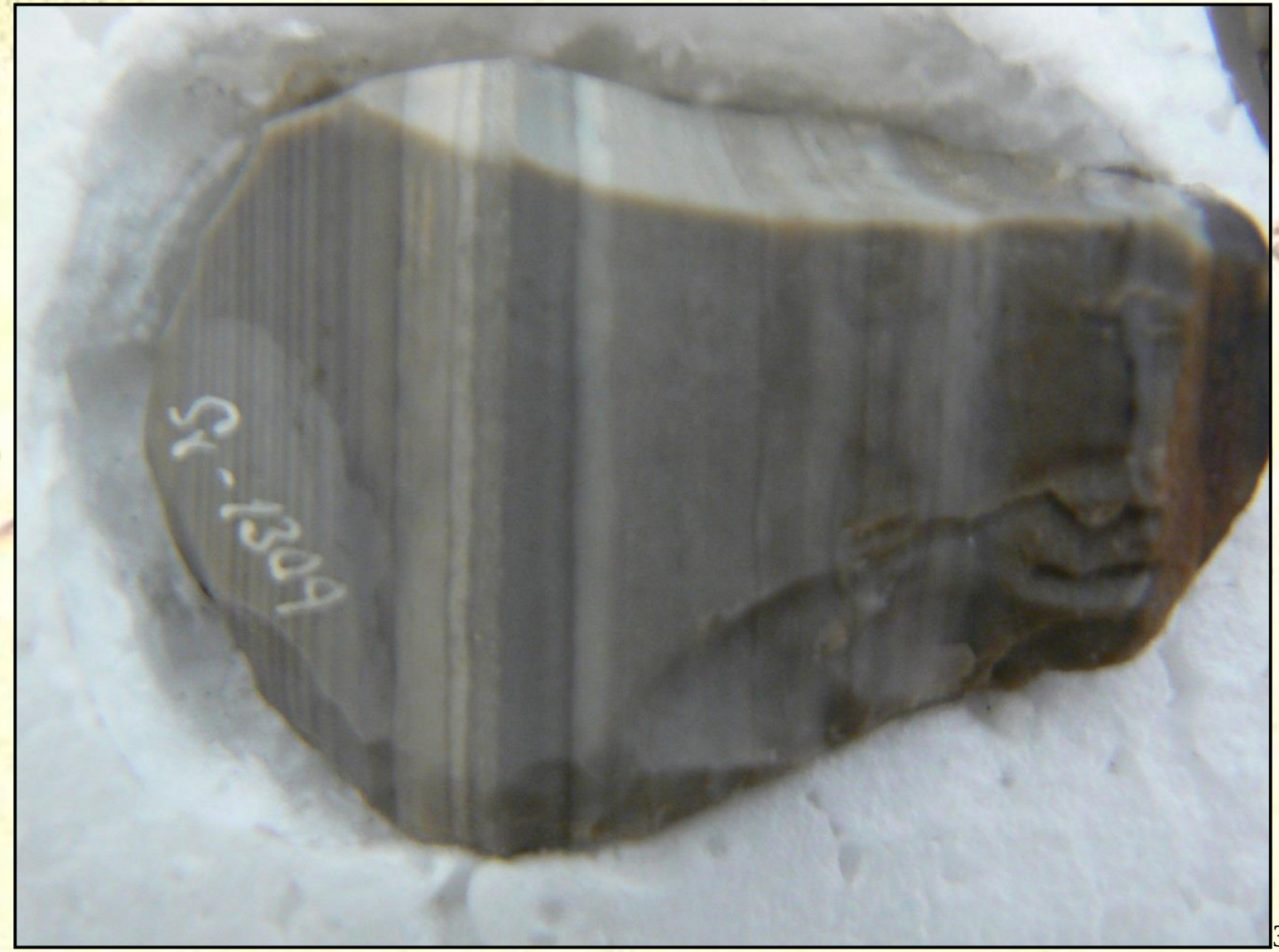

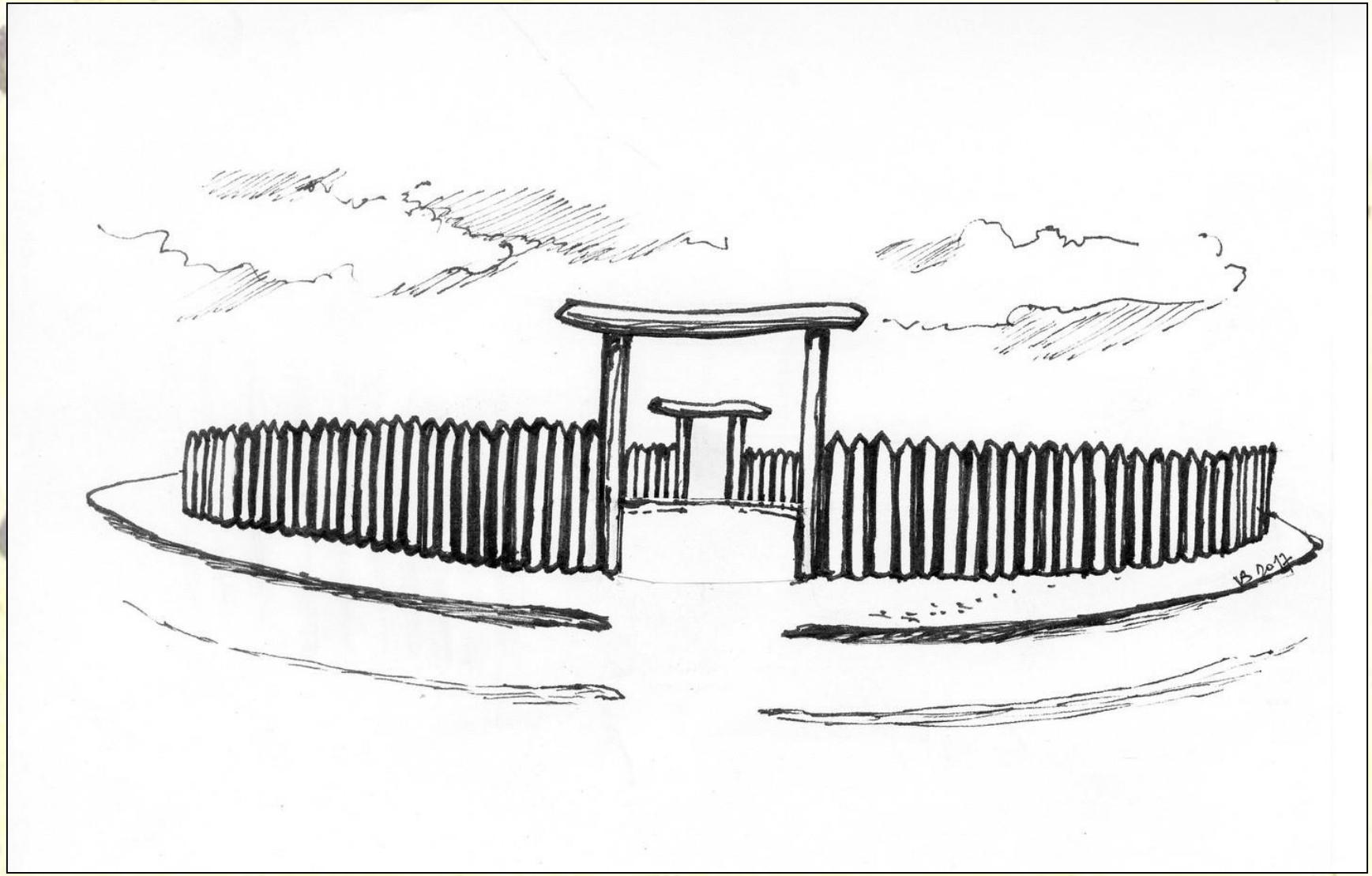
Březno u Loun - archeoskanzen, dlouhý dům

Plzeň – Křimice, kamenná industrie ze štípaného rohovce

Lid s vypíchanou keramikou: Vochov – rondel, venuše

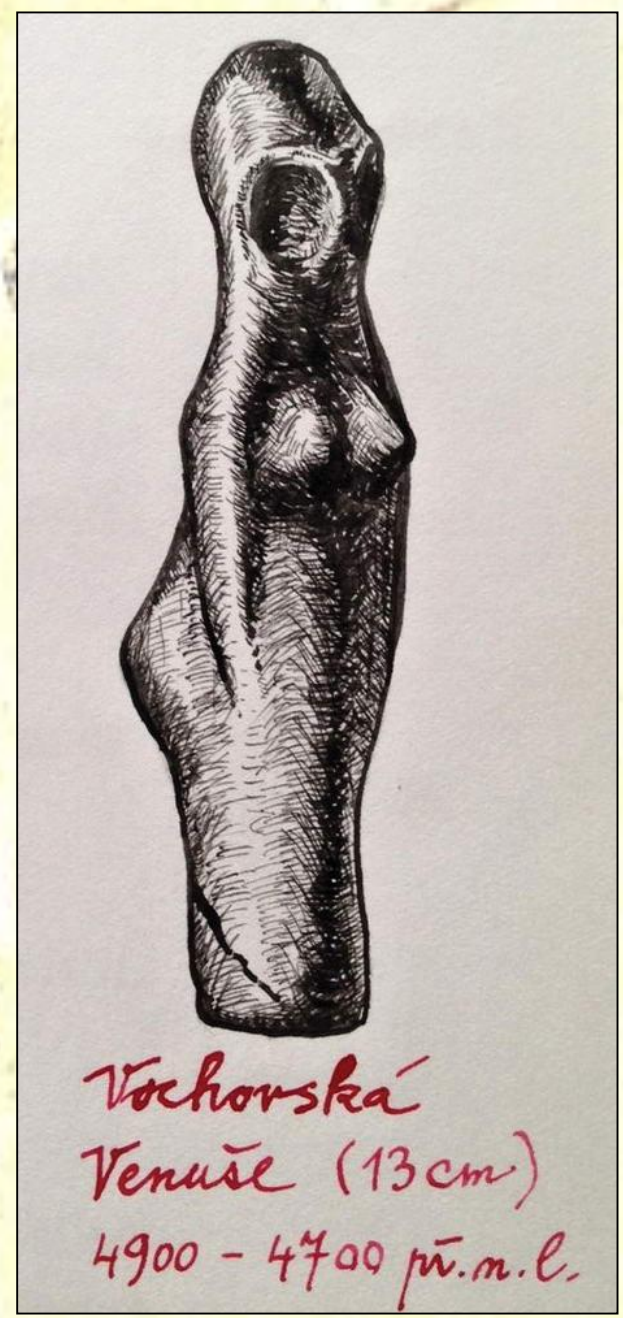

Vochov: rondel, keramická lžíce

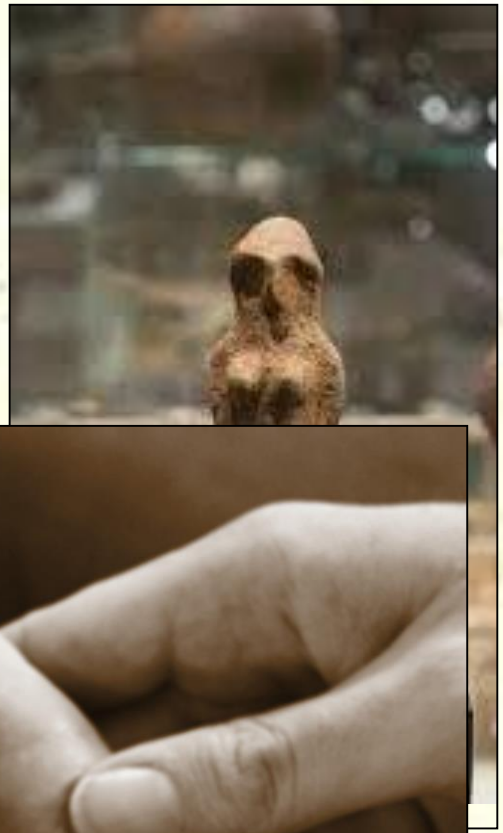

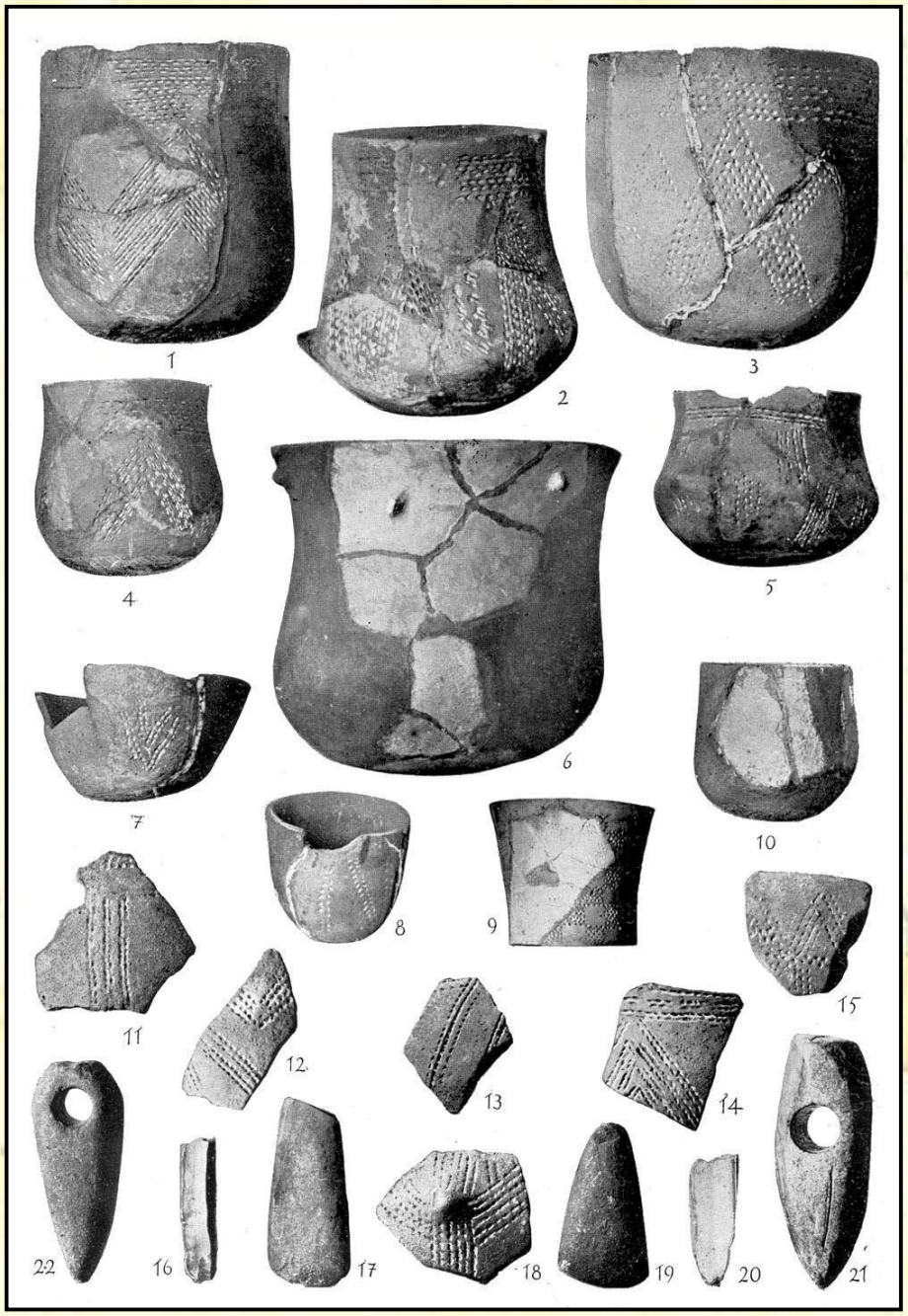
Vochov: neolitická venuše

Další lokality

Kultura s vypíchanou keramikou

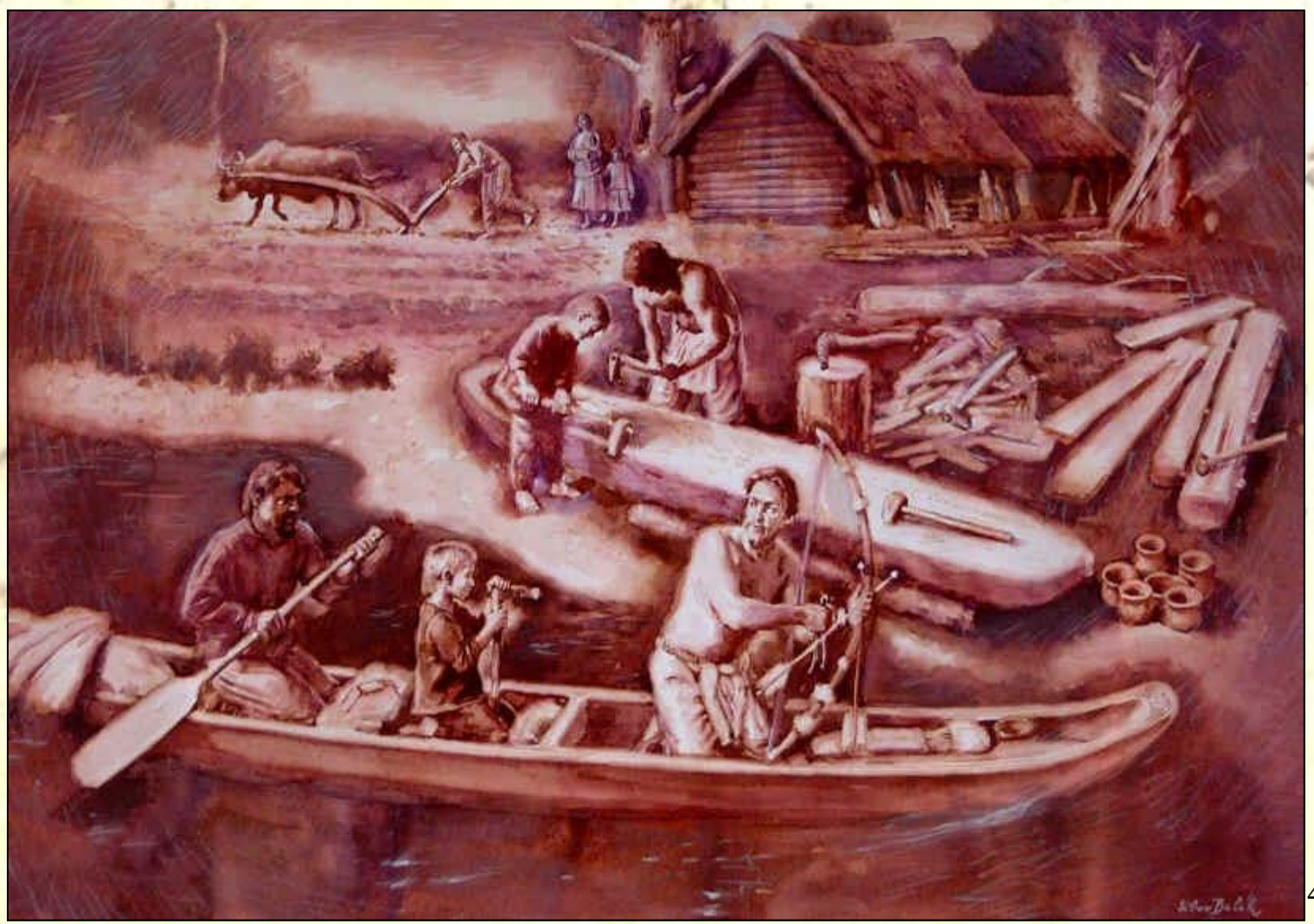
1 - 9 = Šťáhlavice

10 - 21 = Kyšice

Albín STOCKÝ
Čechy v době kamenné.
Praha: Jan Štenc, 1924

Pozdní doba kamenná - eneolit

3 tis – 2 tis BC

<u>Zvířecí potah!!!</u> = plné využití orného zemědělství

rozšíření orné půdy = zvyšování produkce

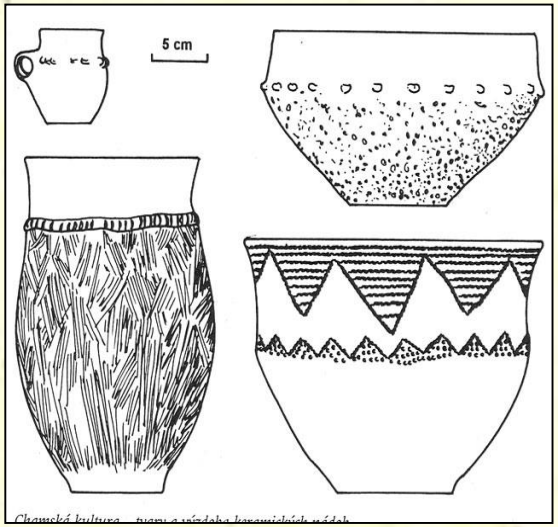
- aktuální studie – E. Neustupný

Radobyčice, Radčice, M.Touškov, Plzeň–Vinice, Litice, Křimice

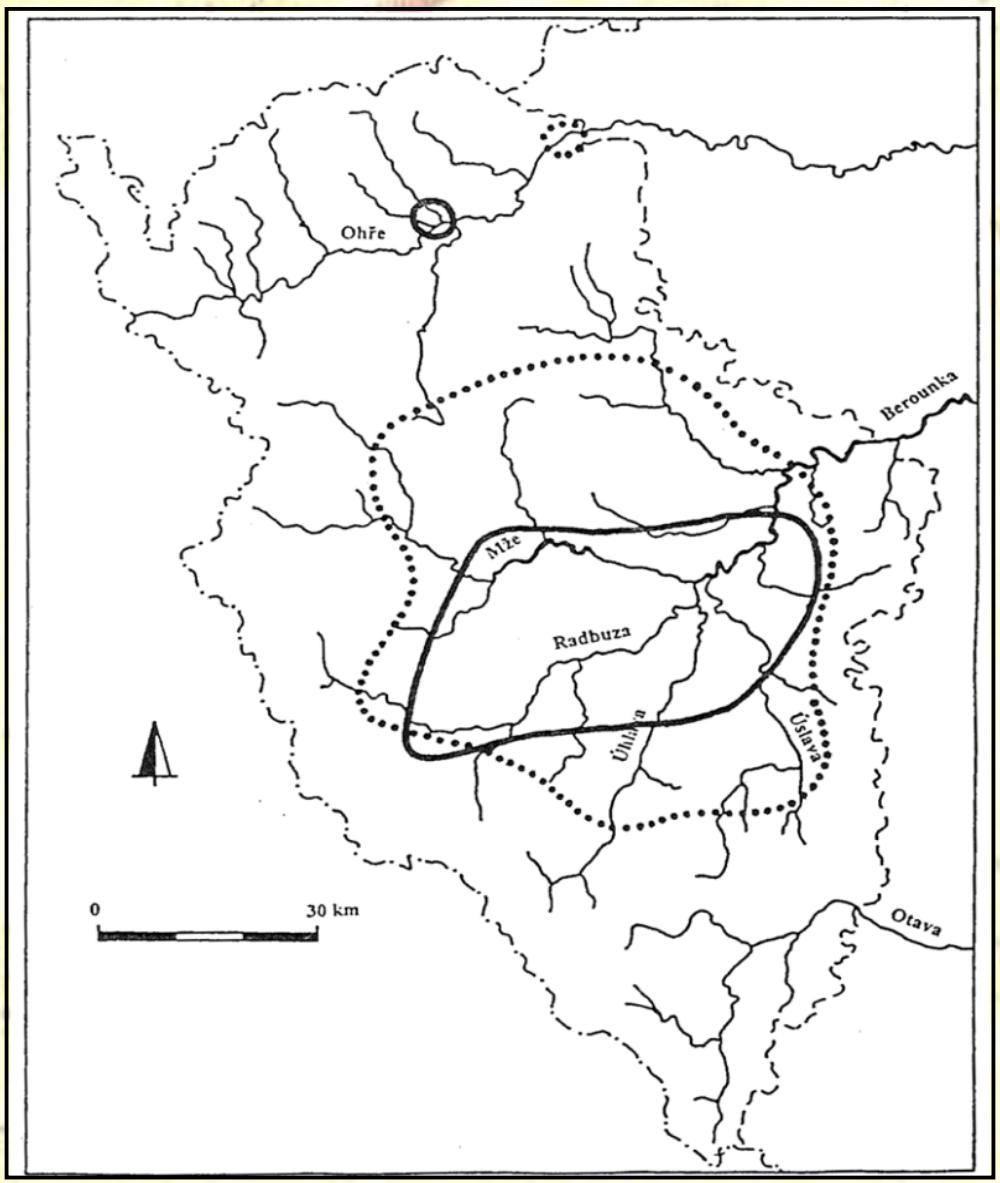
kamenné nástroje, keramika, pohřebiště

- konec 3.tis.: **chamská kultura** - Bzí, Lopata

Rozsah osídlení
v mladší a pozdní době
kamenné

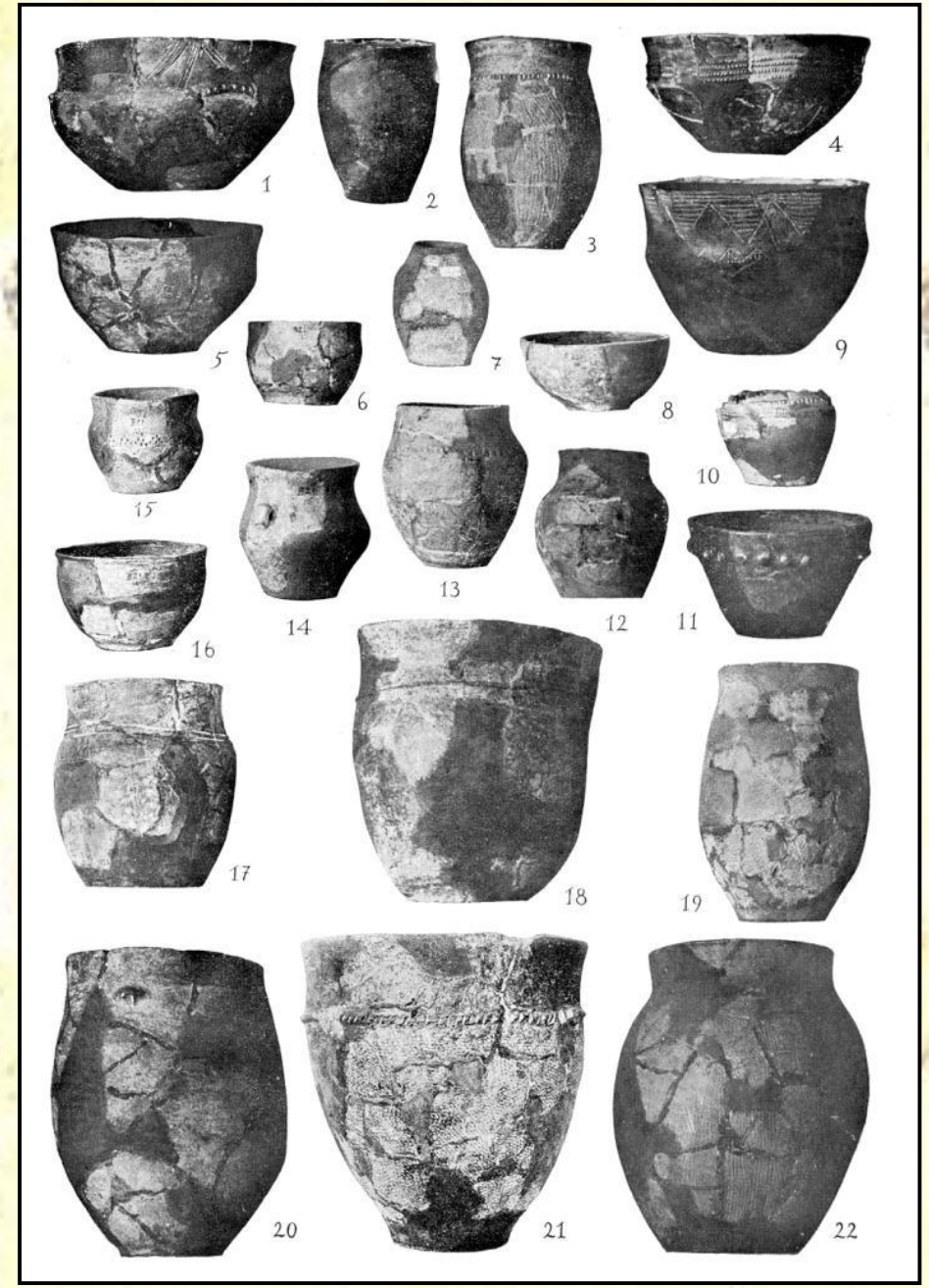
neolit

kultura s lineární keramikou

---

eneolit

kultura chamská ……

Keramika - eneolit

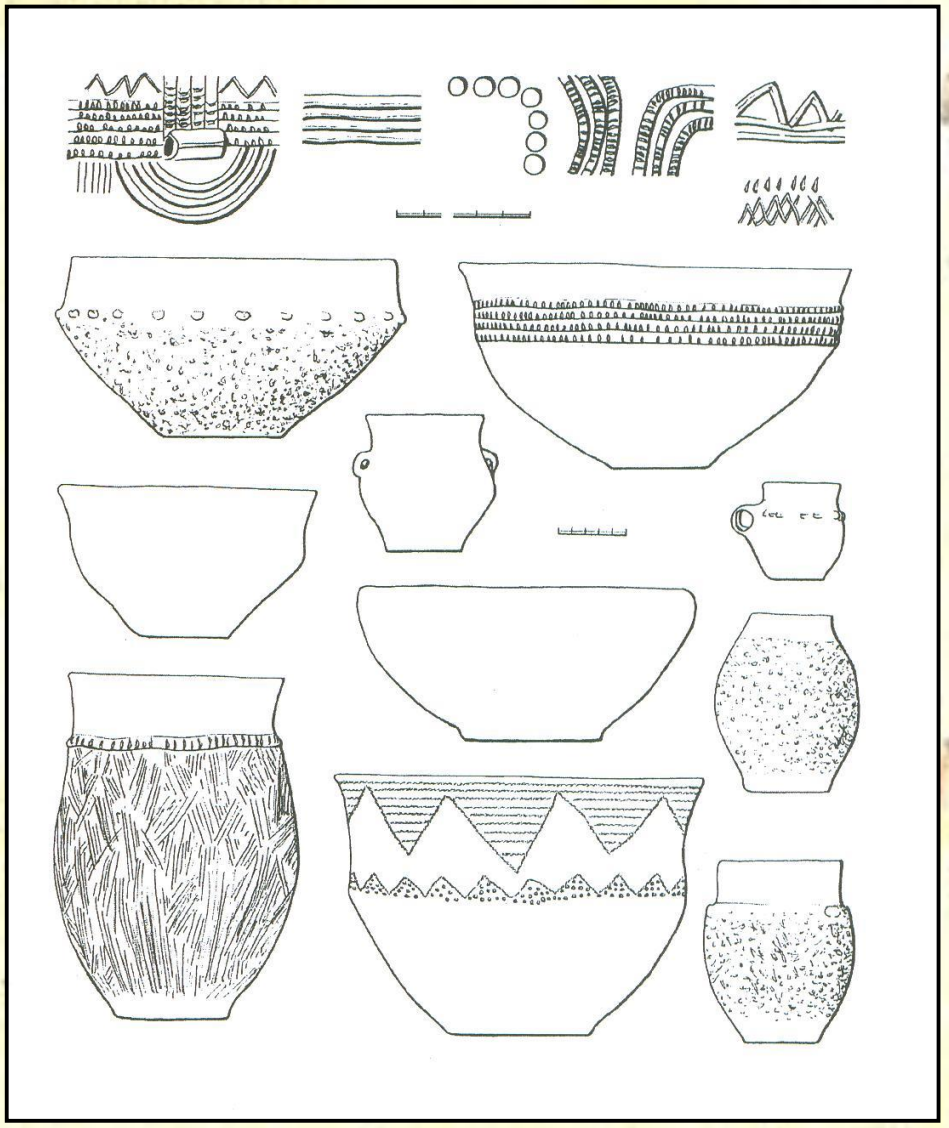
chamská kultura

1-6, 9-11, 18-20, 22 - Bzí

7, 8, 12-17, 21 - Lopata

(STOCKÝ, Albín. *Čechy v době kamenné.* Praha: Jan Štenc, 1924)

Chamská kultura – ZČ keramika

Srby u Blovic, eneolit

Zlomek mazanice
s otisky dvou prutů
eneolit, Srby u Blovic

Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích

Válcovitý zdobený přeslen
eneolit, Bzí

Kamenné škrabadlo
Srby u Blovic

Zbytek pazourkového jádra
Srby u Blovic

Zlomek keramiky s velkým pupkem
Srby u Blovic

Kamenný úštěp, Bzí

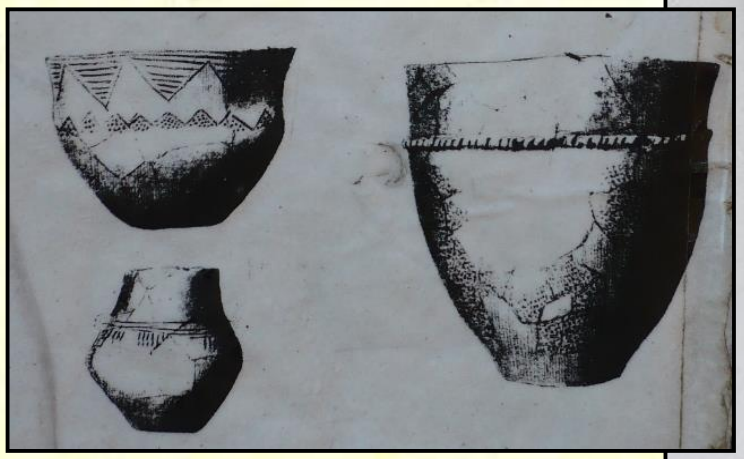

Zřícenina hradu Lopata

původní hradiště

kostěný sekeromlat

keramika (F. X. Franc)

Doba bronzová

2 tis – 800 BC

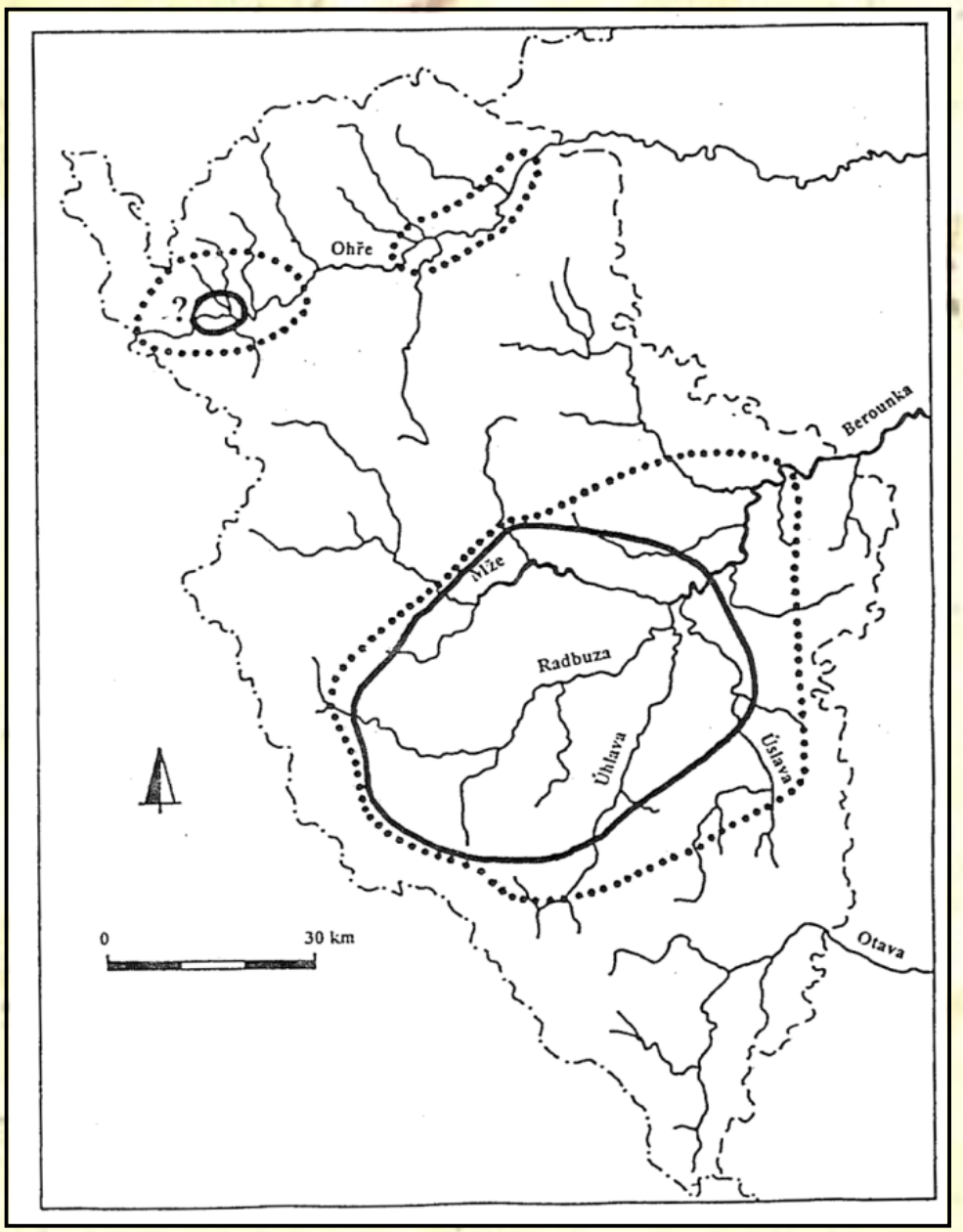
- **začátek** DB = 500 let bez nálezů ???
- 1 400 BC – první obyvatelé: **Plzeň-Hradiště, Vochov**
- **mohylová kultura:** 50 pohřebišť, 30 sídlišť

  keramika, náramky, jehlice, nože, břitvy, meče…
- **kultura popelnicových polí:** centrum Milavče u Domažlic, Cheb

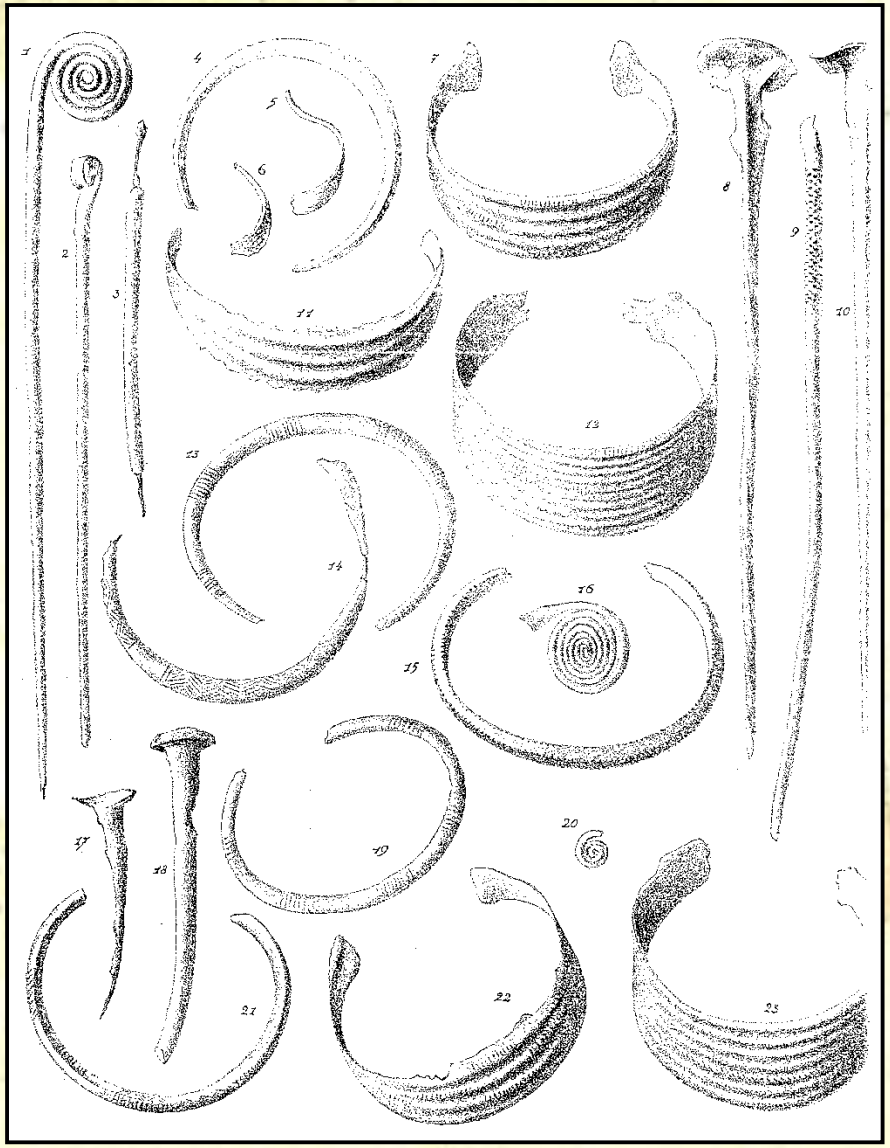
Rozsah osídlení ve střední

a mladší době bronzové

střední doba bronzová:
mohylová kultura ——

mladší doba bronzová:
milavečská kultura
chebská sk. popelnicových polí ····

Střední doba bronzová, nálezy mohylové kultury, Kbel

Mohylové pohřebiště

Kbel – Malinec

Kamenný plášť mohyly porušený lesními pracemi, stav v r. 2002

Pravěké hradiště Sedlecká skála u Šťáhlav

Profil příkopů protínajících úzkou šíji, stav v r. 2002

Mohyly Plzeň – Nová Hospoda

více než 180 mohyl

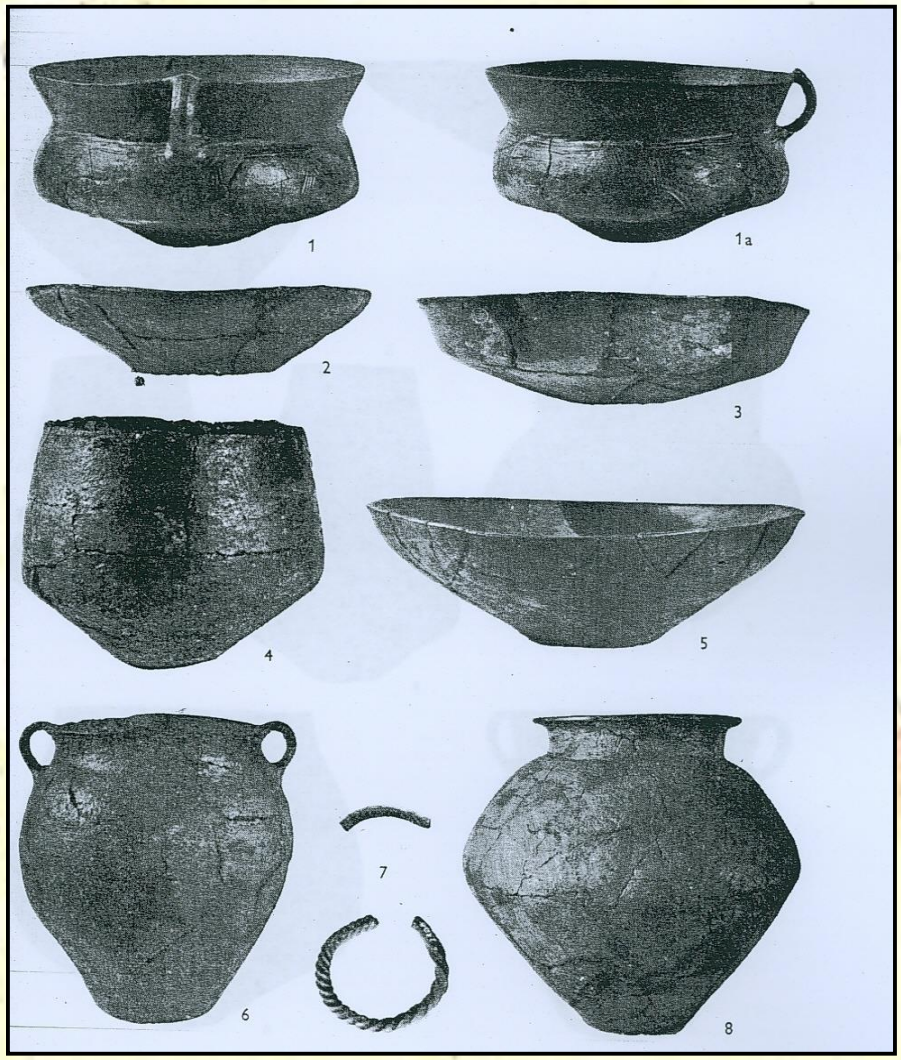

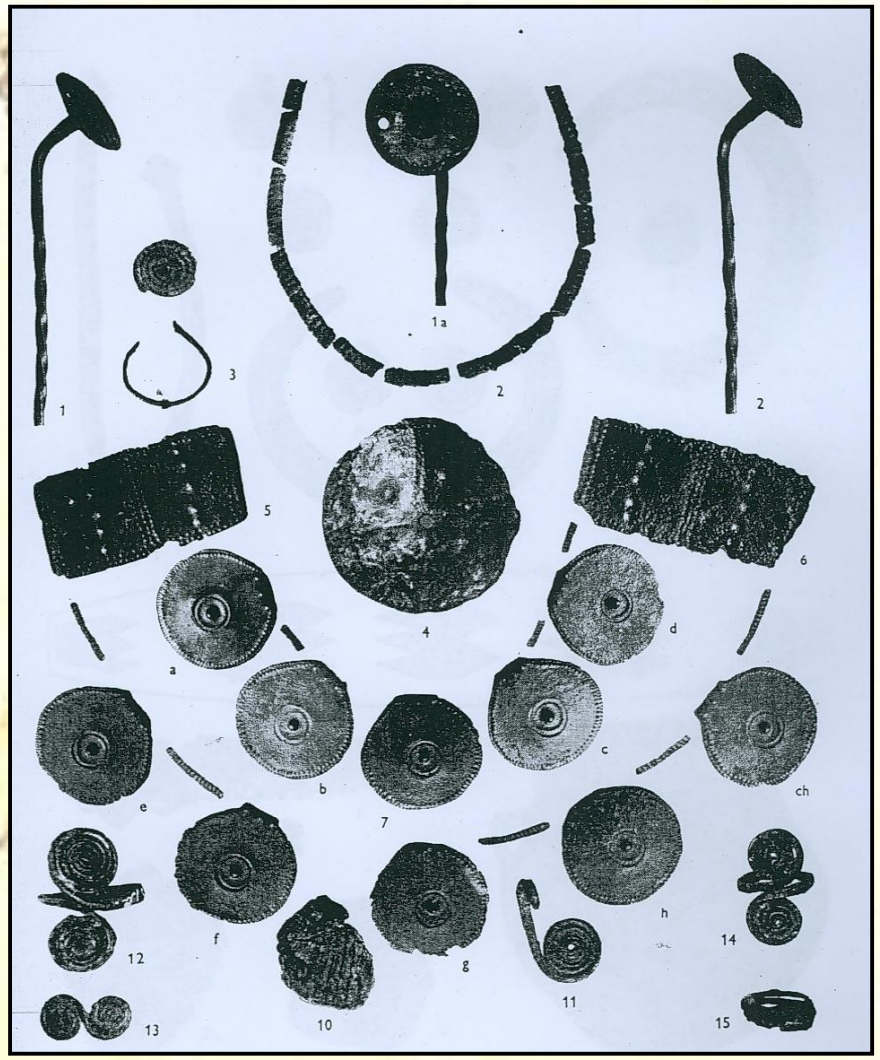
Nová Hospoda, mohylová výbava

Plzeň - Nová Hospoda

keramika z pohřebiště

nálezy z mohyl

Plzeň - Nová Hospoda
ženské šperky, mohylová výbava

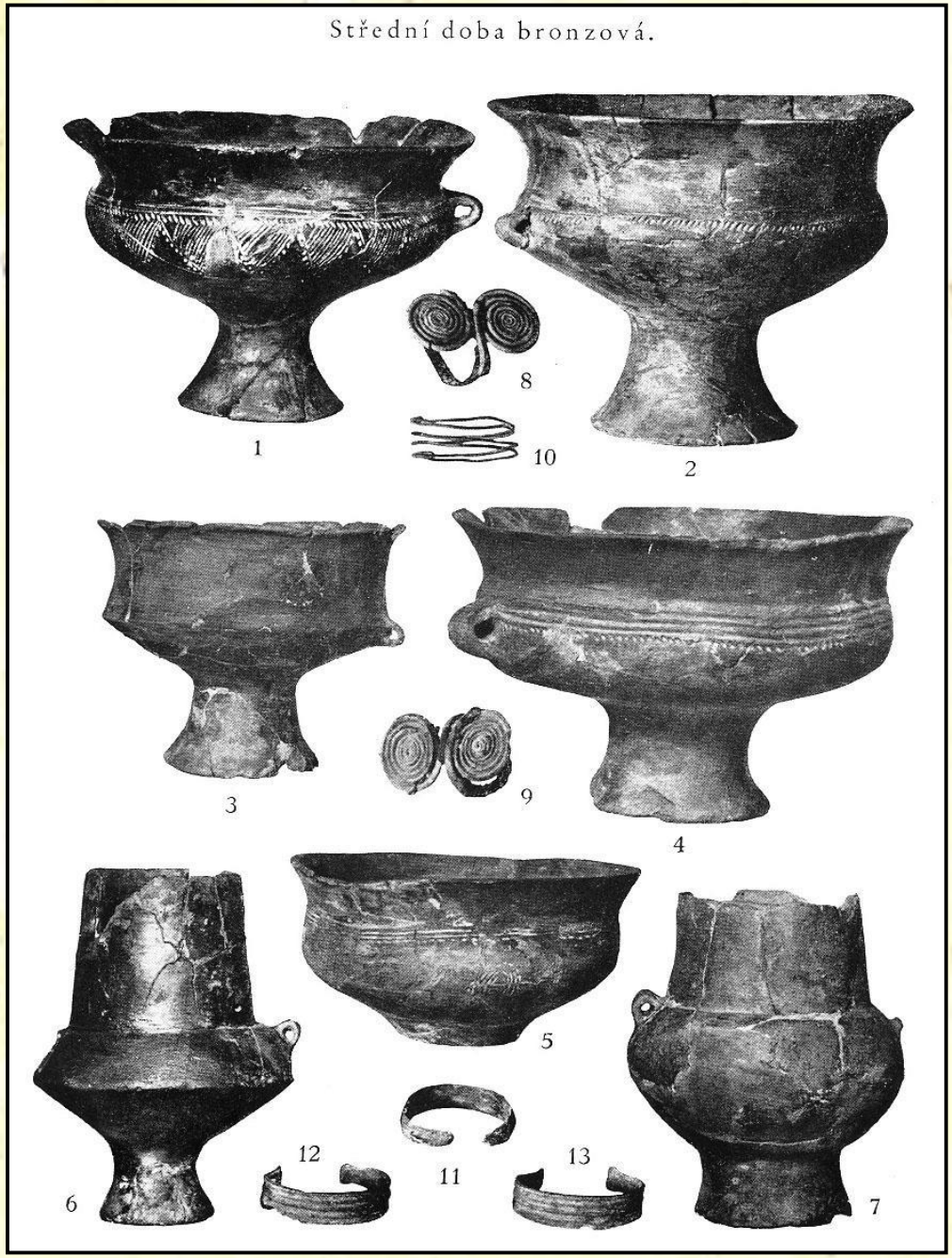

Bronzový náramek zdobený dvěma řadami záseků

kultura mohylová, Čábuzí u Jarova

Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích

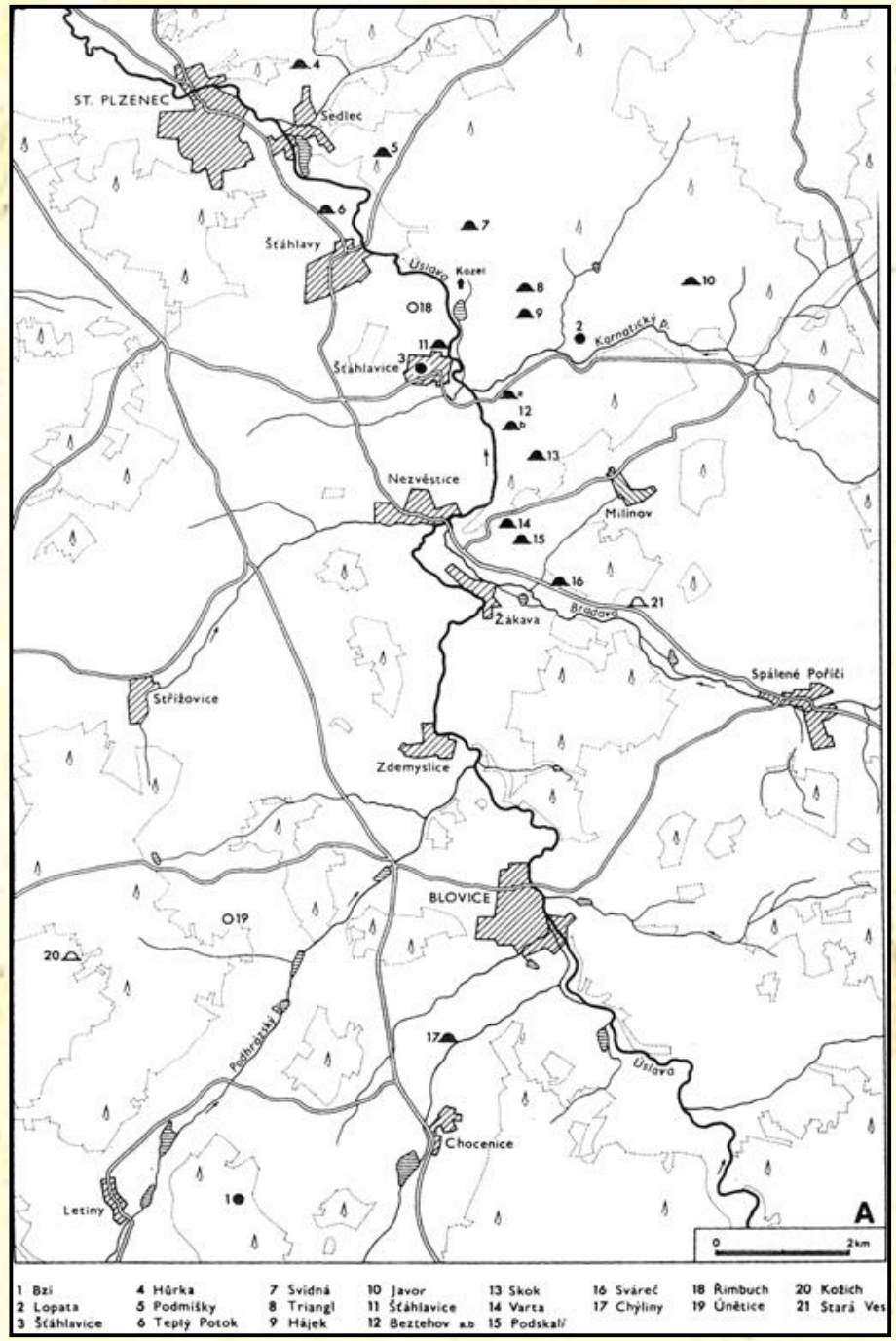

Nálezy mohylové kultury

Hradiště u Blovic

Albín STOCKÝ:
Čechy v době bronzové.
Praha: Jan Štenc, 1928

F. X. Franc
doba bronzová na Šťáhlavsku
Naučná stezka

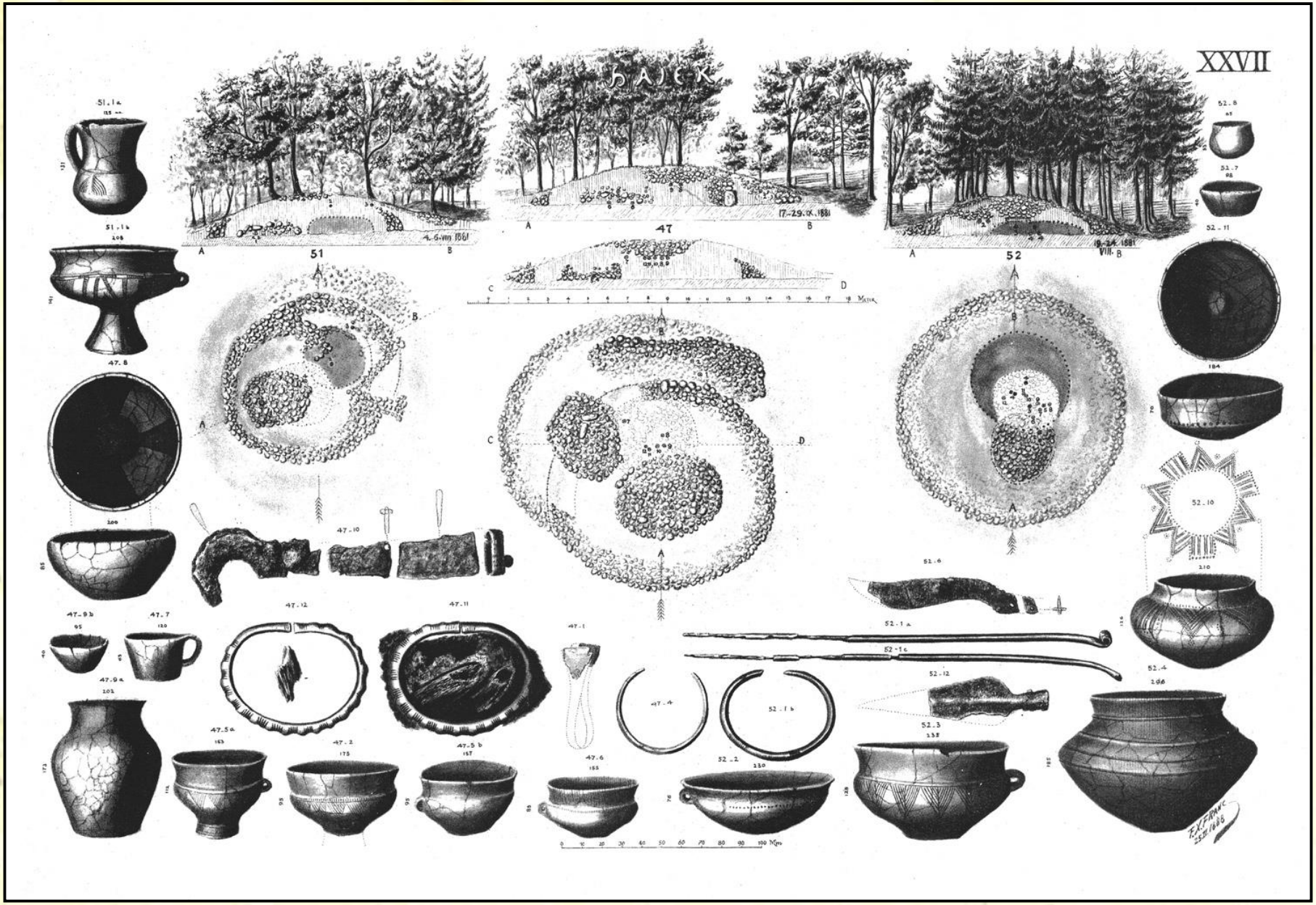
Mapa archeologických výzkumů

F. X. France

F. X. Franc: Nálezová tabule XXI, r. 1889

mohylové pohřebiště Hájek

F. X. Franc: Nálezová tabule XXVII, r. 1890

Mohylové pohřebiště na Hádkách

Rýžoviště zlata při Kornatickém potoce

Naučná stezka F. X. France

Plzeň – Doubravka

svitky zlatého drátu, střední doba bronzová

Plzeň – Doubravka

svitky zlatého drátu, střední doba bronzová

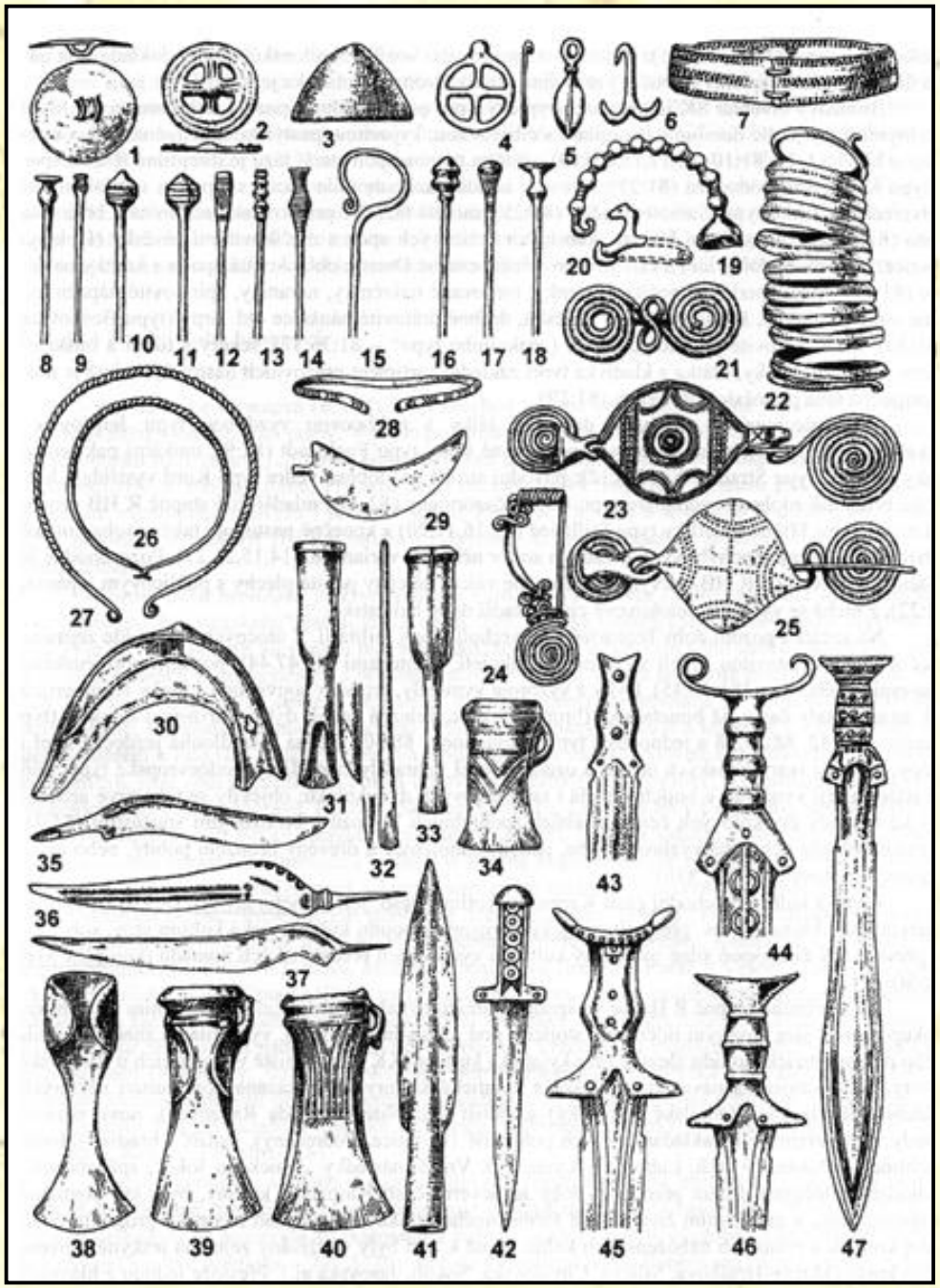
Mladší doba bronzová: mapa kultur

Lid popelnicových polí

Skalní sídliště
z mladší doby bronzové, Loupensko

Mladší doba bronzová:

kultura popelnicových polí

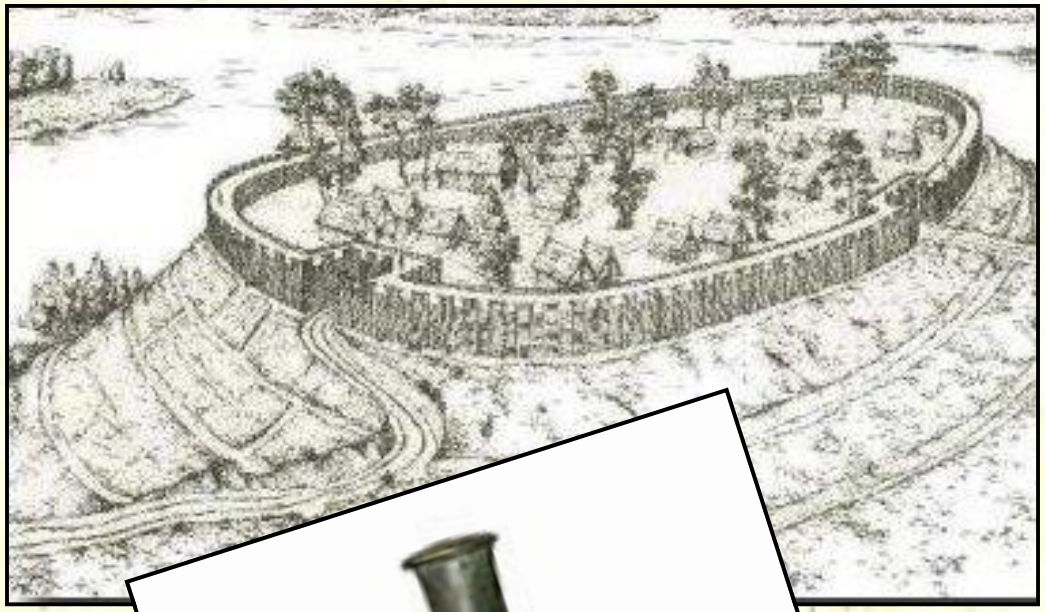
Lužická kultura

Okrouhlé hradiště u Konstantinových Lázní

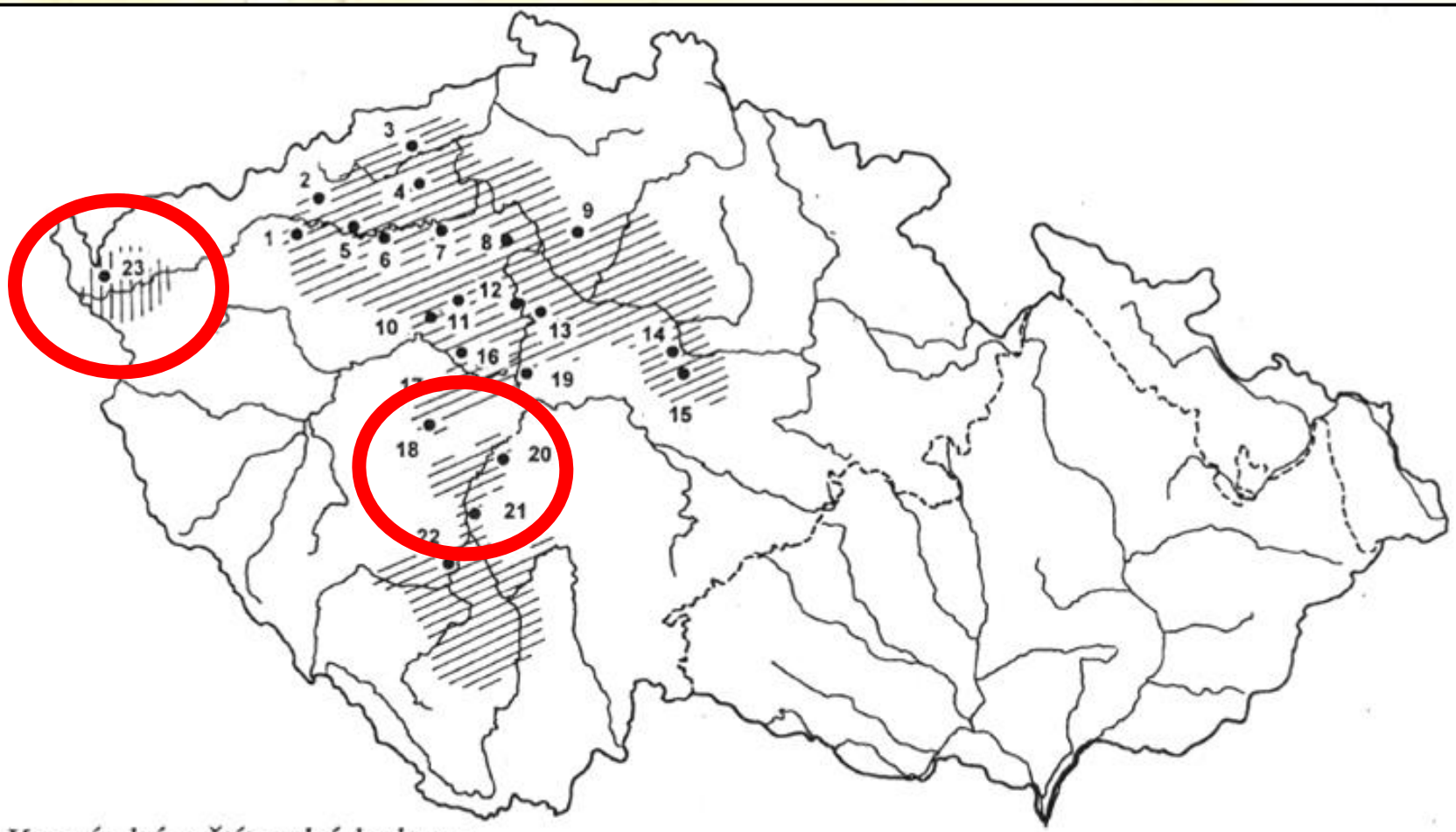
Knovízská kultura

protokeltské obyvatelstvo

Knovízská a štítarská kultura

1 Úhošťany, 2 Černovice, Droužkovice, 3 Hostomice, 4 Mukov/Hradišťany, Štěpánov, 5 Staňkovice, Žatec, 6 Březno, 7 Levousy, Radonice, 8 Jenišovice, 9 Sedlec/Hradsko, 10 Velká Dobrá, 11 Knovíz, Kováry/Budeč, Zvoleněves, 12 Roztoky, Žalov/Levý Hradec, 13 Praha-Čakovice, 14 Štítary, 15 Kutná Hora/Cimburk, 16 Sv. Jan p. Sk., 17 Zdice, 18 Rejkovice/Plešivec, 19 Lhota/Závist, 20 Křepenice, 21 Voltýřov, 22 Topělec

Svislé šrafování - chebská skupina popelnicových polí: 23 Žírovice

Milavečská kultura

Milavče u Domažlic

nepojízdný vozík

s násypem pohřbu významného velmože
+ bohatá výbava

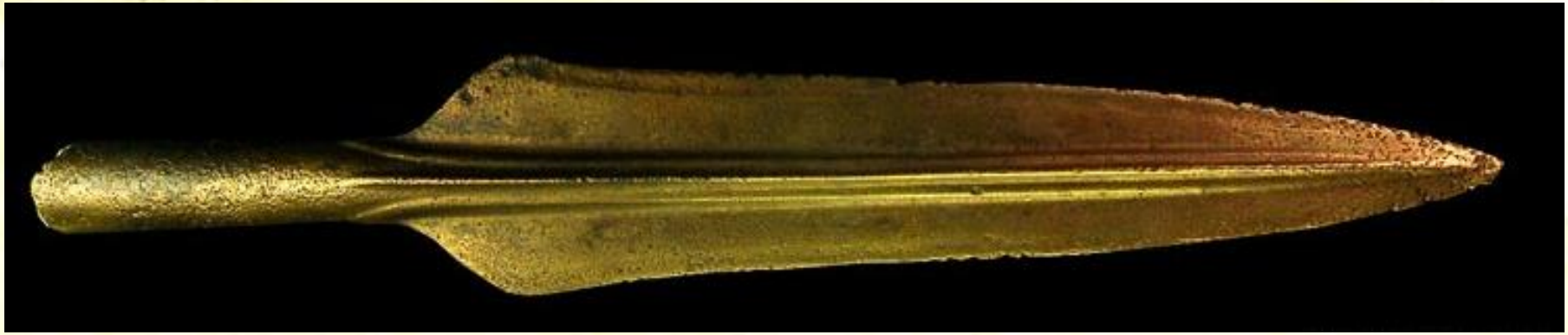
Milavečská kutura, pohřební výbava významného jedince

Vejprnice, mohyla, milavečská kultura

Pozdní doba bronzová: nynická kultura

Nynice: navazuje na milavečskou kulturu

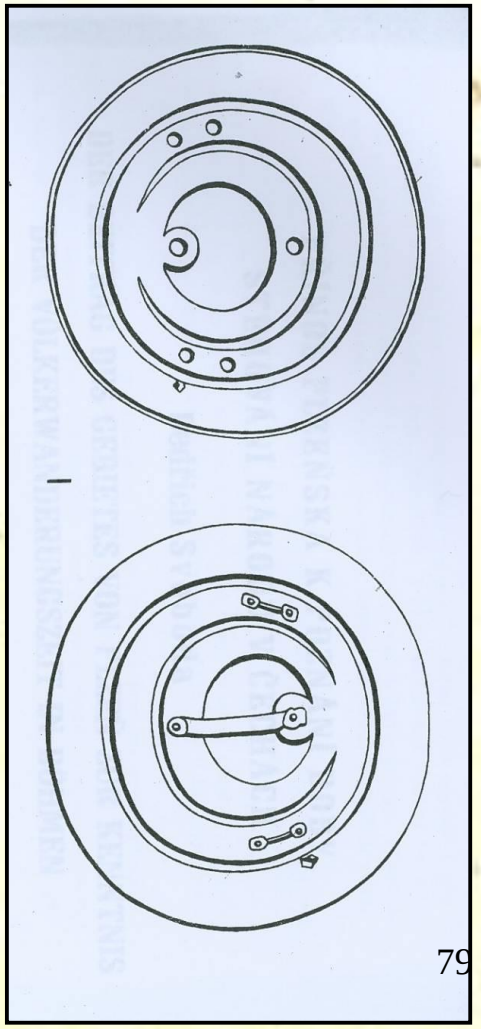
keramická plastika koně (hračka?)

Bronzový poklad, Plzeň – Jíkalka, 1896

štít: průměr 50 cm, váha 3 kg, vyrobený ze silného bronzového plechu,
původ je v oblasti Středozemního moře, 8. stol BC
součást hrobové výbavy - soubor dalších bronzových předmětů

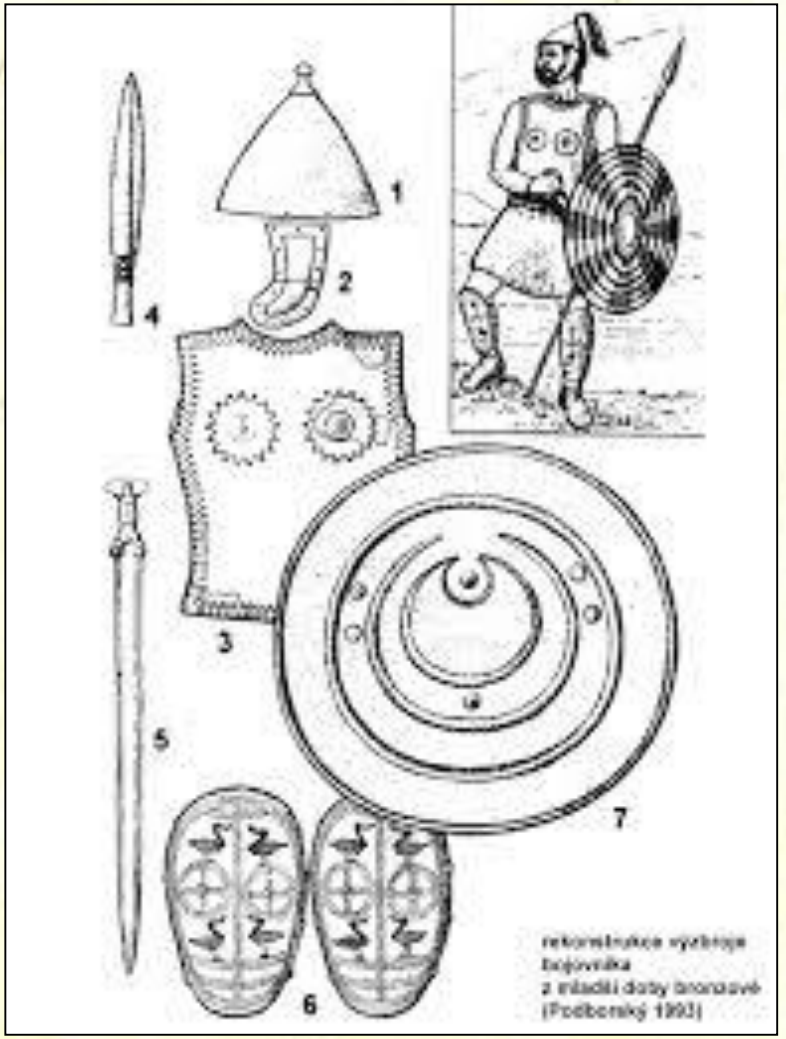

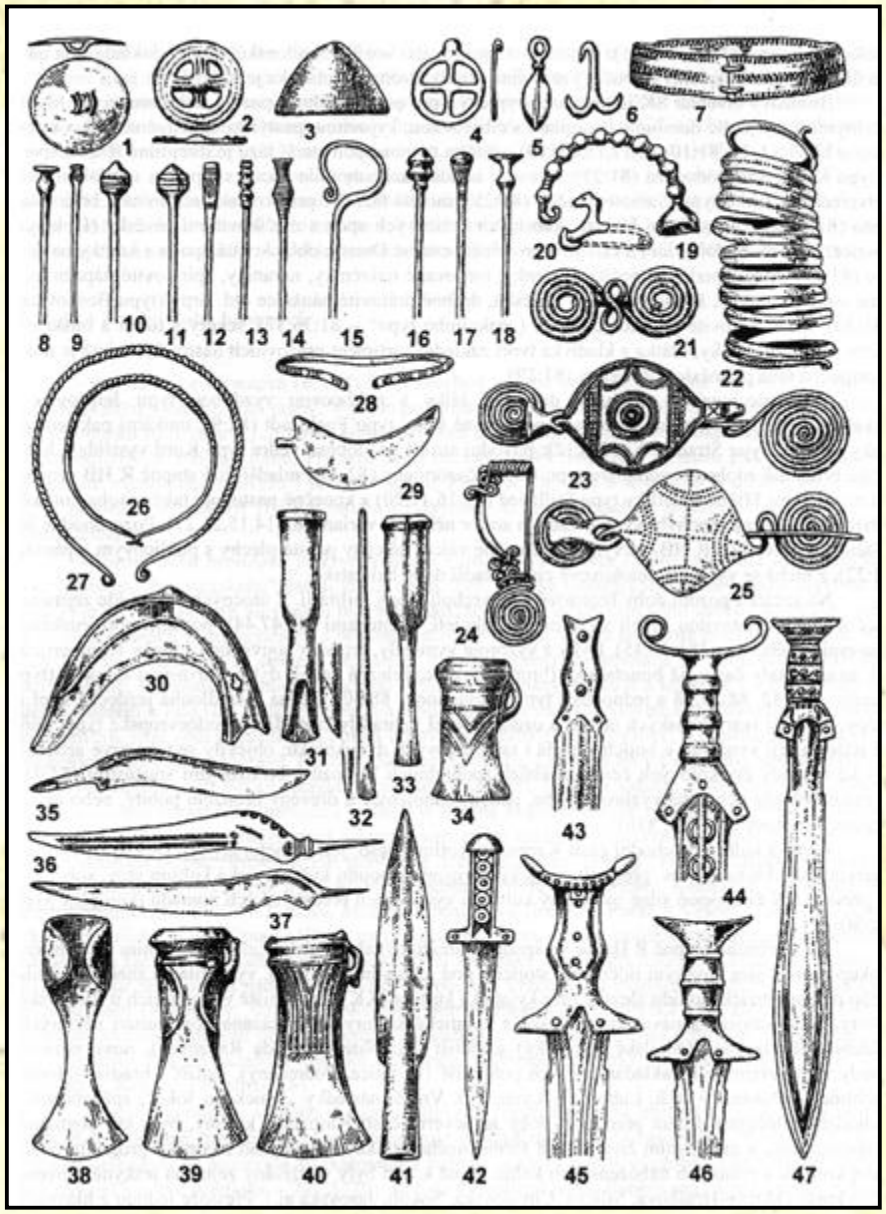
Bronzový poklad Plzeň Jíkalka: Západočeské muzeum

Nynická kultura: Okrouhlé hradiště u Konstantinových Lázní

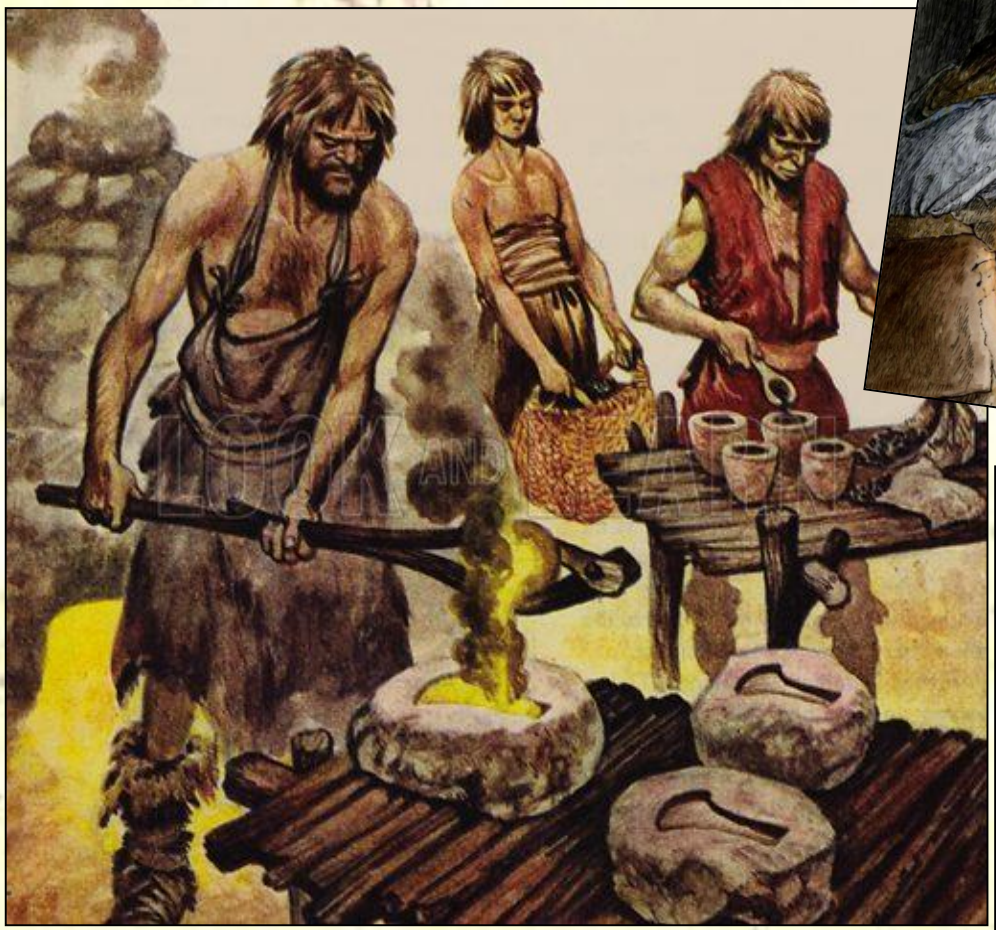

Archeoskanzen ZOO Plzeň, osada z doby bronzové

Doba železná

800 BC – 0

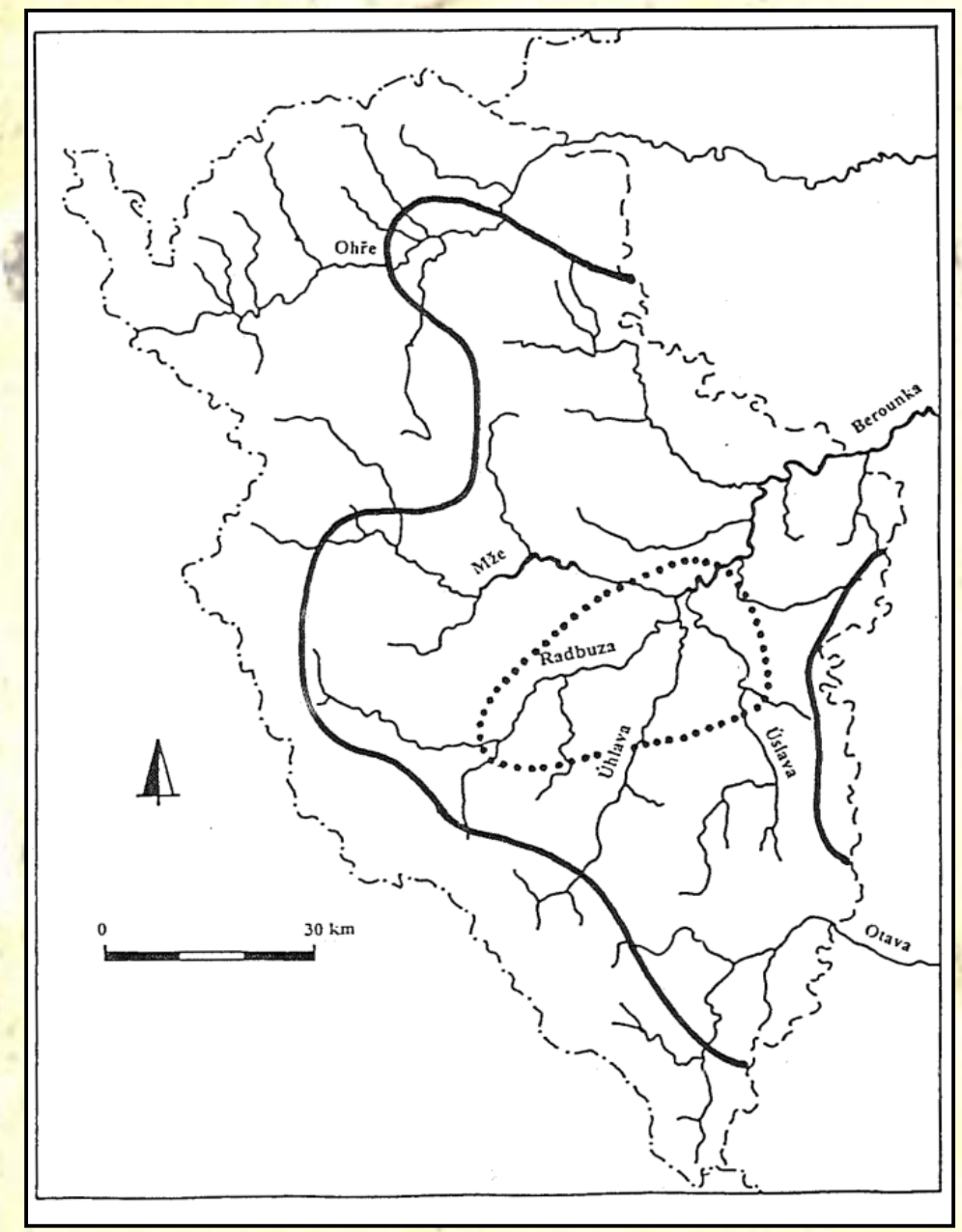
Starší doba železná - halštatská:

- přesun osídlení do blízkého okolí Plzně
- hradiště, sídliště, pohřebiště: **Dýšina, Kyšice, Újezd, Šťáhlavy, Bukovec, Roudná, Hradiště**

- typický šperk této doby – maskovité spony Dýšina, Hradiště, **Manětín-Hrádek**

- **hlavní lokalita = hradiště Bukovec**

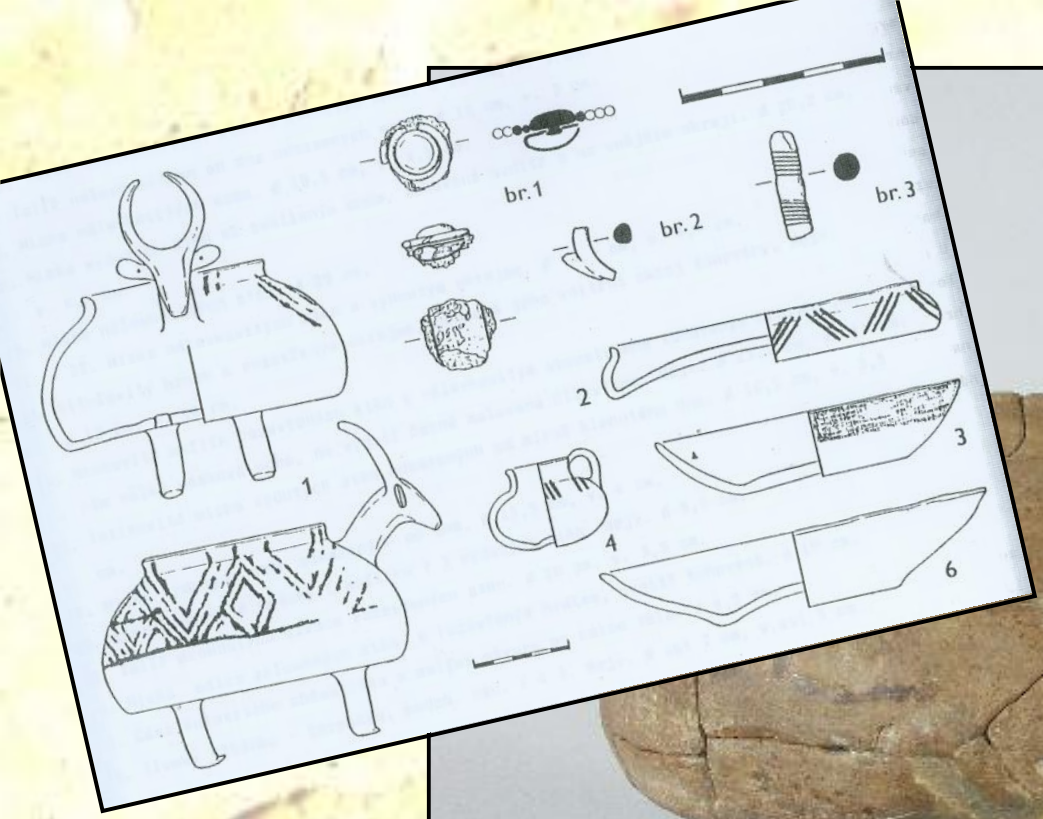

Rozsah a osídlení v době železné

doba halštatská ——

doba laténská ····

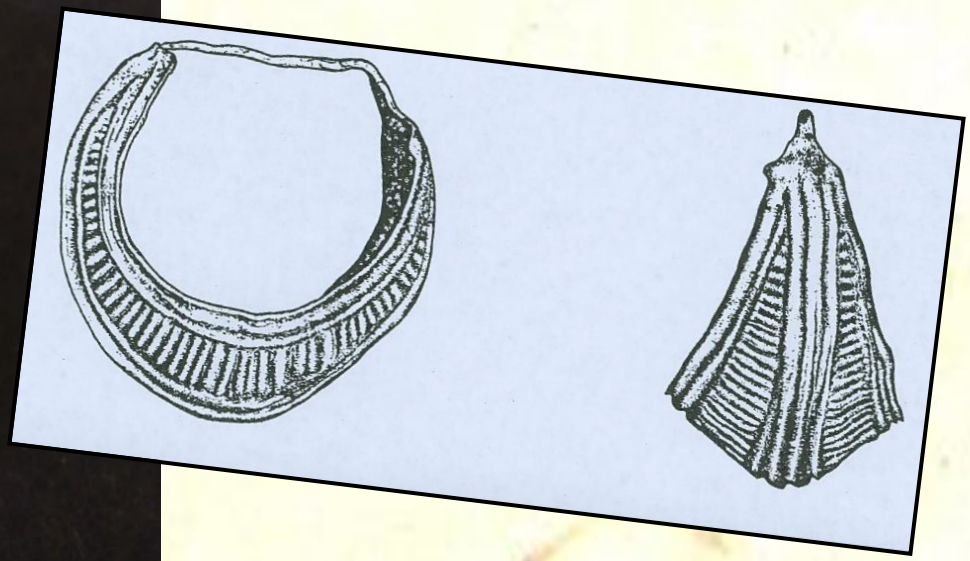

Plzeň-Radčice, zoomorfní nádoba z doby halštatské

s býčí hlavičkou, černě malovaná s výzdobou kosočtverci

kultovní nádoba k pohřebním obřadům

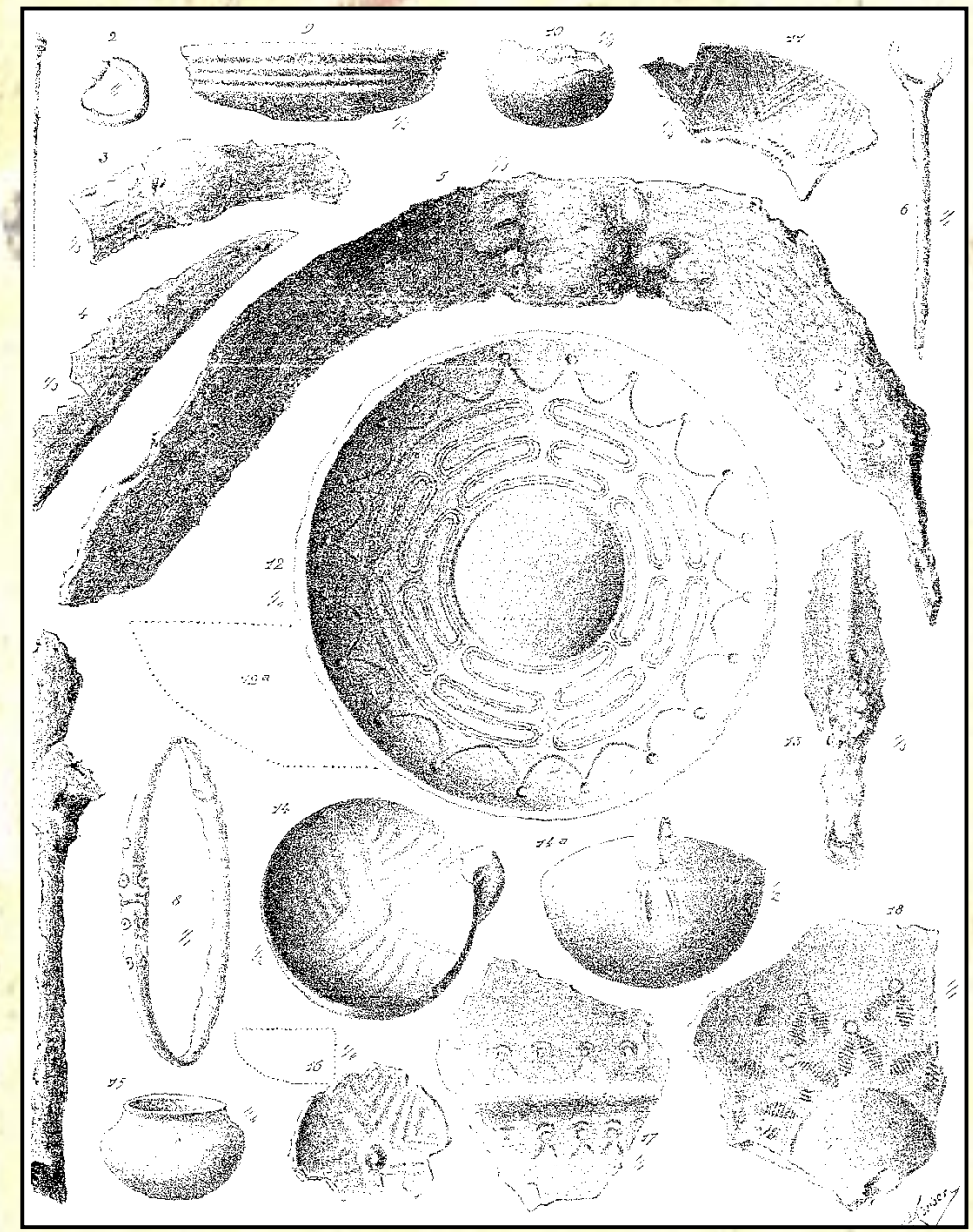

Loďkovitá náušnice z Radčic

Sborník Západočeského muzea v Plzni. Historie XIX. Plzeň: ZČM, 2008, s. 113

Plzeň-Doubravka, skleněné korálky z doby halštatské

Nálezy z pohřebišť

doby halštatské

a časně laténské, Vlčí

Plzeň - Bílá Hora

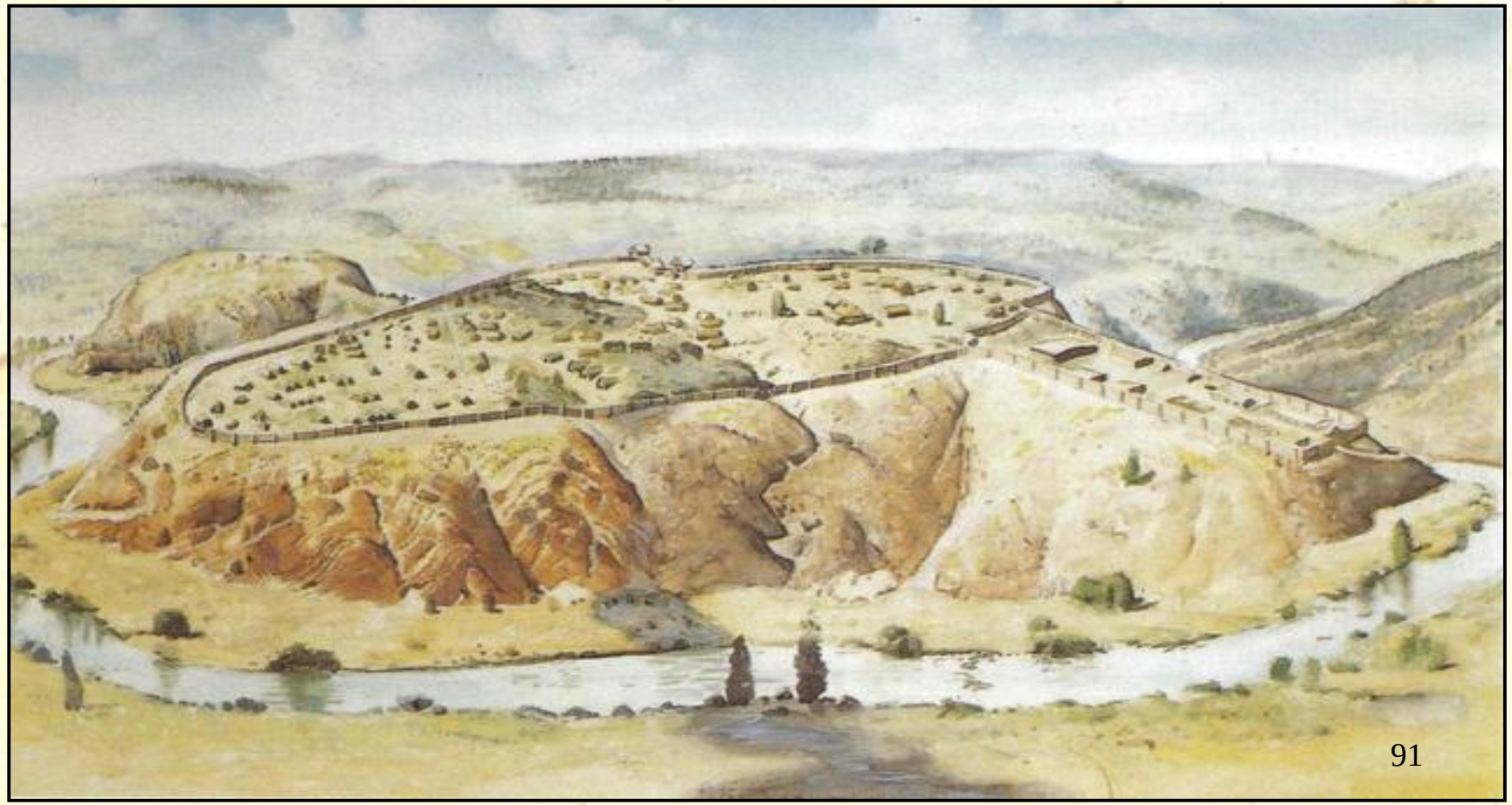
keramika z hrobů

Památky archeologické. XLVI 1955.

Praha: CSAV, 1955, s. 79

Halštatská hradiště:

Bukovec
Jindřín u Přeštic
Obří hrad
Plzeň - Hradiště
Sedlo u Sušice
Vladař …

Vladař u Žlutic

rozsáhlé hradiště, nádrže na dešťovou vodu, fortifikace

Plzeň – Bukovec

výšinné hradiště 4 ha, dvojitý val 4 km,

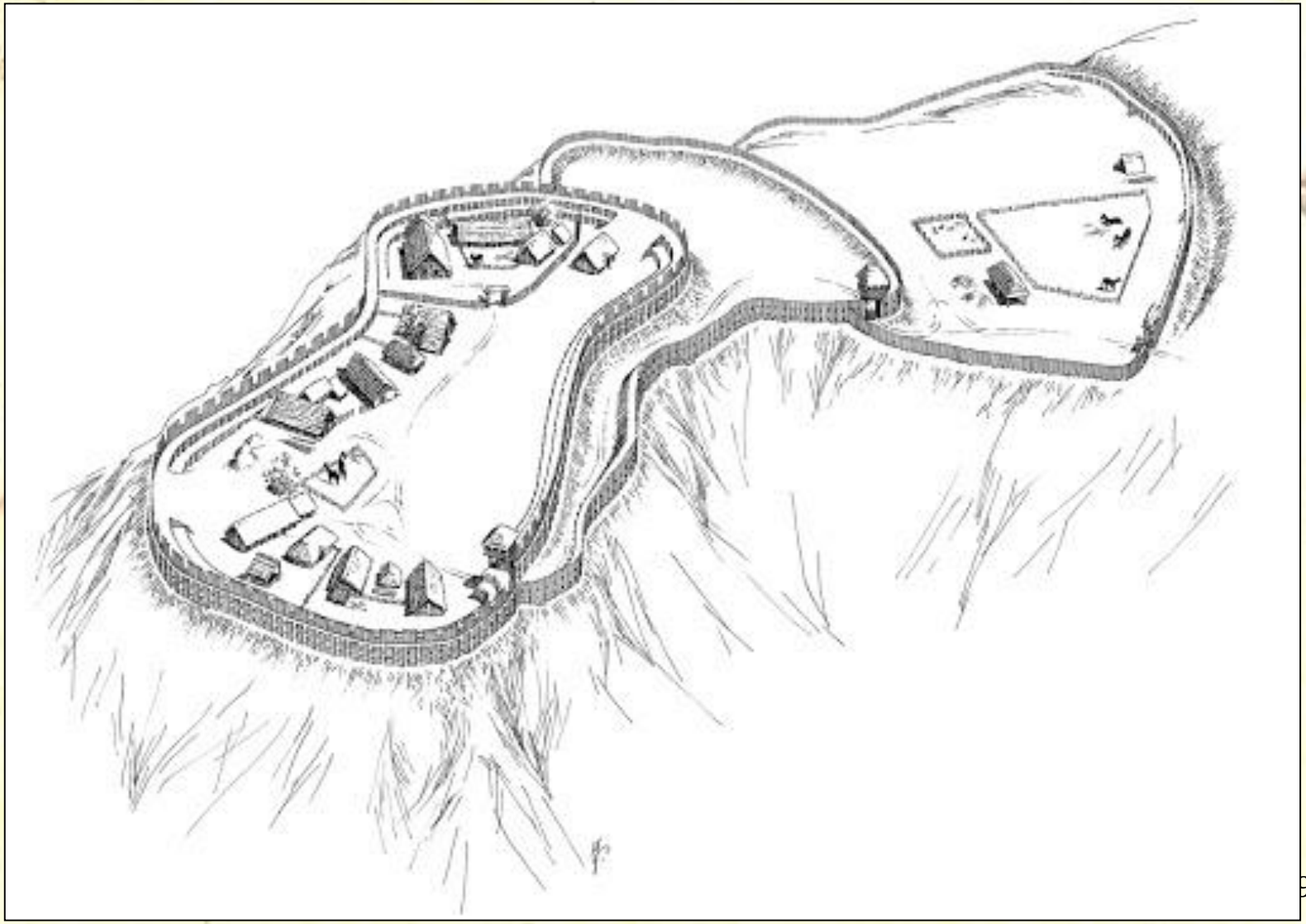
srubové chaty se slaměnou střechou, akropole, později Slované

Hradiště Bukovec v 7. stol BC

nadregionální význam, osídleno mnoho staletí

paleorekonstrukce

Plzeň – Hradiště
Hradiště z doby bronzové a halštatské

Plzeň – Hradiště

Hradiště Jindřín
u Přeštic

poprvé zkoumané spečené valy

Karel Hostaš

Manětín – Hrádek

- rozsáhlé é pohřebiště: 7. - 5. stol BC, 280 žárových hrobů
- bohatší komorové hroby 45 - 50 nádob
- nálezy: železné nástroje, spony, skl. korálky, maskovitá spona

Mladší doba železná, laténská:

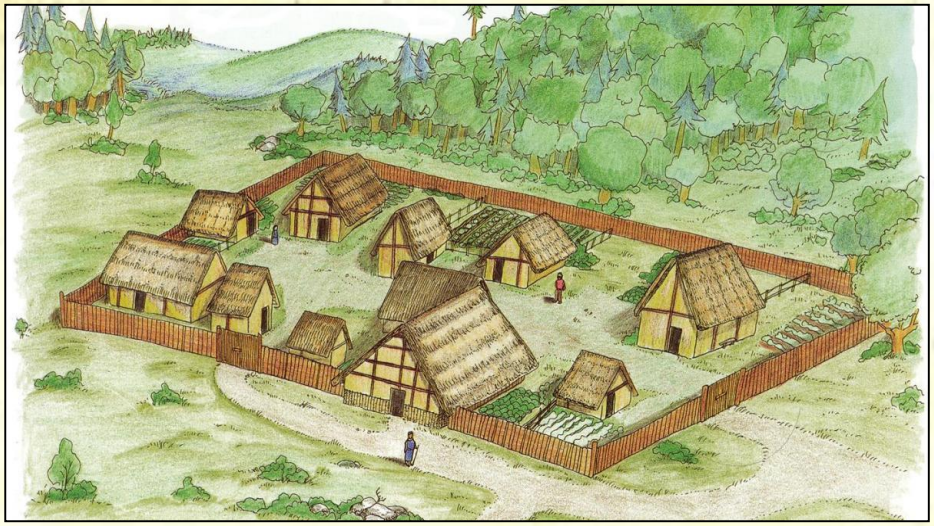
- zpočátku ojedinělé osady: Červený Hrádek
- osídlení od 2. stol BC **Bójové – podél Radbuzy a Úslavy**
  Vochov, Radčice, Plzeň-Doubravka, Vinice…
- < 20 lokalit v Plzeňské pánvi (ložiska kovů, spraš…)
- nová naleziště přibývají

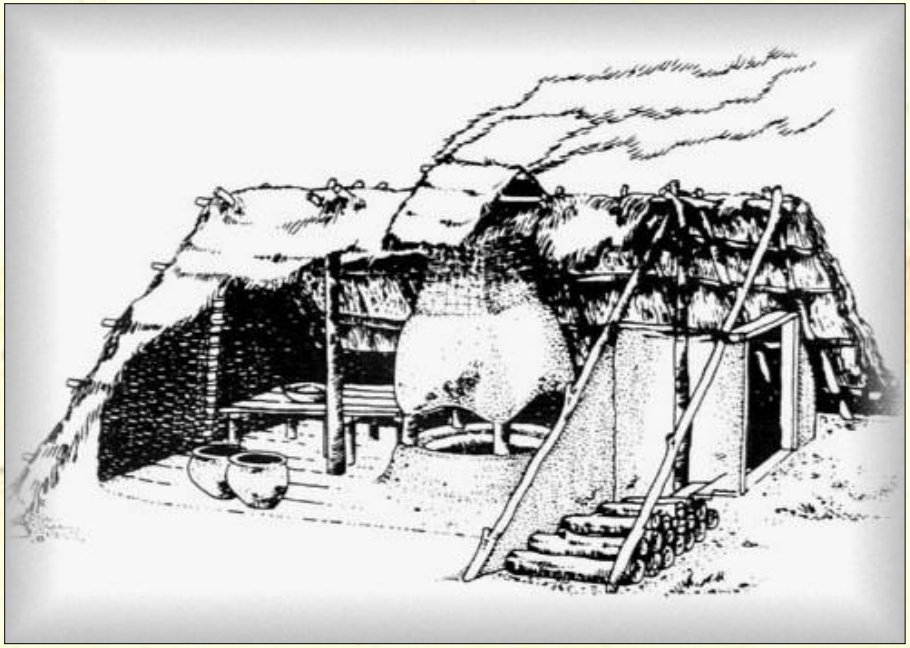
Archeoskanzen Prášily

2018 zničen požárem

Keltské vesnice

Keltské hradiště – Sedlo u Sušice

Keltské hradiště – Obří hrad

Keltové – sejpy po rýžování zlata

Roklanský potok

Otava u Sušice

Vladař u Žlutic, výzkum 2010

10/ 2010: *„…dřevěné konstrukce na hoře Vladař na Karlovarsku byly součástí vodní nádrže související s hradištěm na vrcholu hory. Dendrochronologickým datováním bylo zjištěno, že duby, z nichž byly trámy zhotoveny, byly pokáceny před zhruba 2500 lety.“*

Spony z doby laténské

Dýšina

Kralovice

Bukovec, doba laténská
soubor švartnových a bronzových šperků

ZČM: keltské švartnové (sapropelit) náramky, přeslen

Keltský poklad – Podmokly u Rokycan, 1771

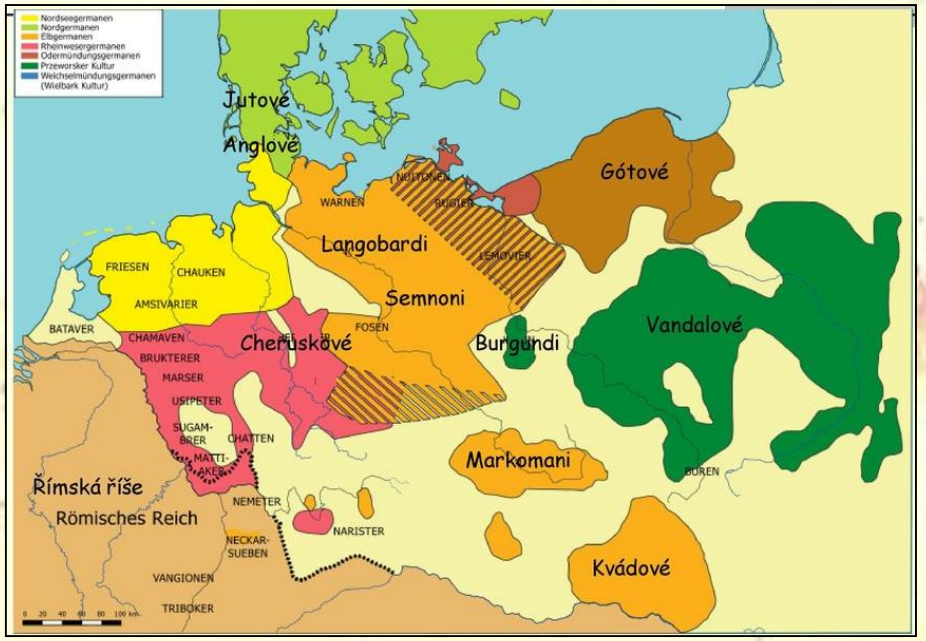
Doba římská

0 – 400 AD

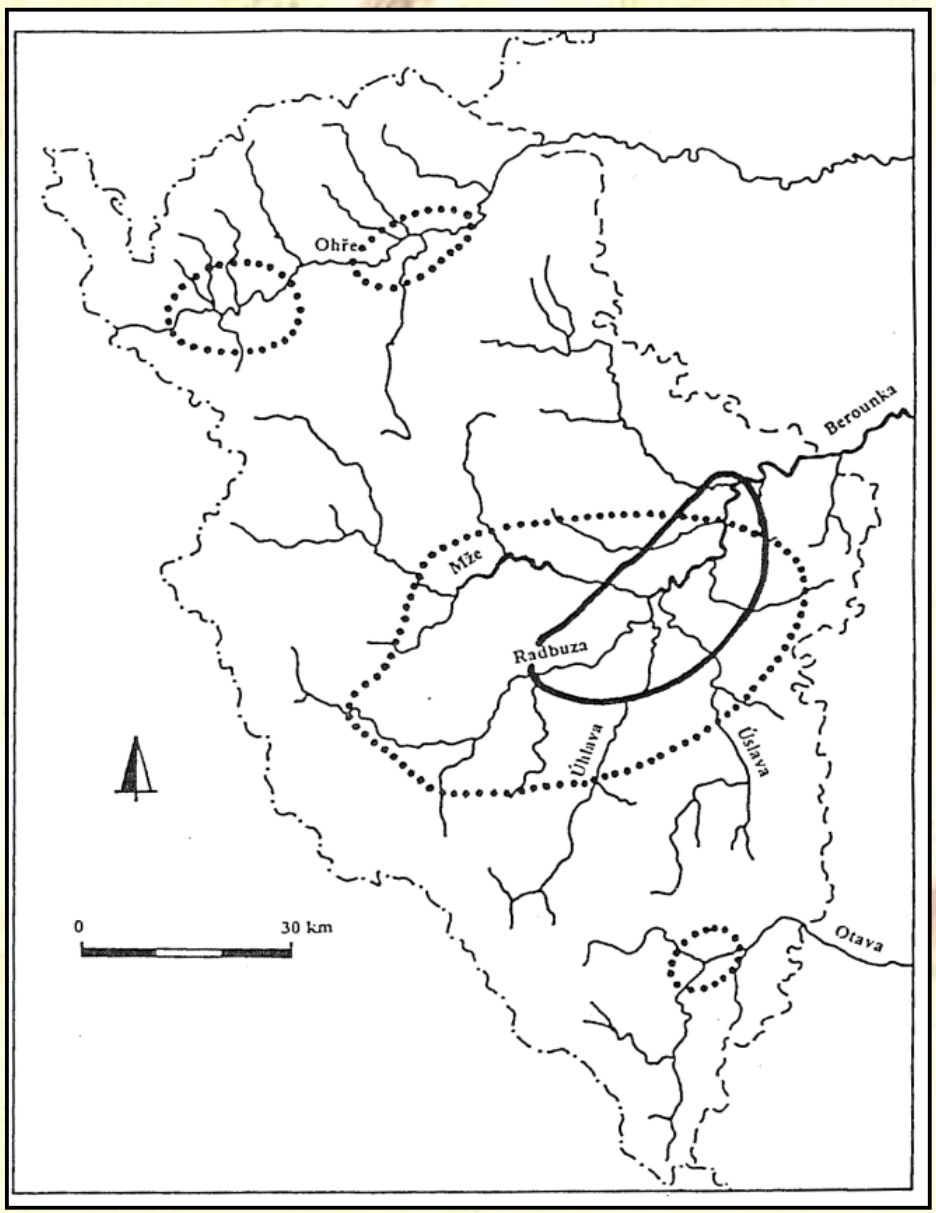

- výzkum v posledních letech (Borská přehrada, Perlová ul….)
- **Plzeň - historické jádro + Doubravka, Roudná, Vinice**
- sídliště (chaty 20m^2), popelnicové hroby, římské mince
- **Plzeňská pánev**: v době římské = **významná sídelní enkláva**
  = hlavní komunikační trasy do římských provincií
- dnes v JZ Čechách < 20 rovinných sídlišť

Rozsah osídlení
v době římské
a starším slovanském období:

doba římská ——

nejstarší Slované (7. st.) ••••

Hlavní nálezy z doby římské:

nádoba, Plzeň

spona

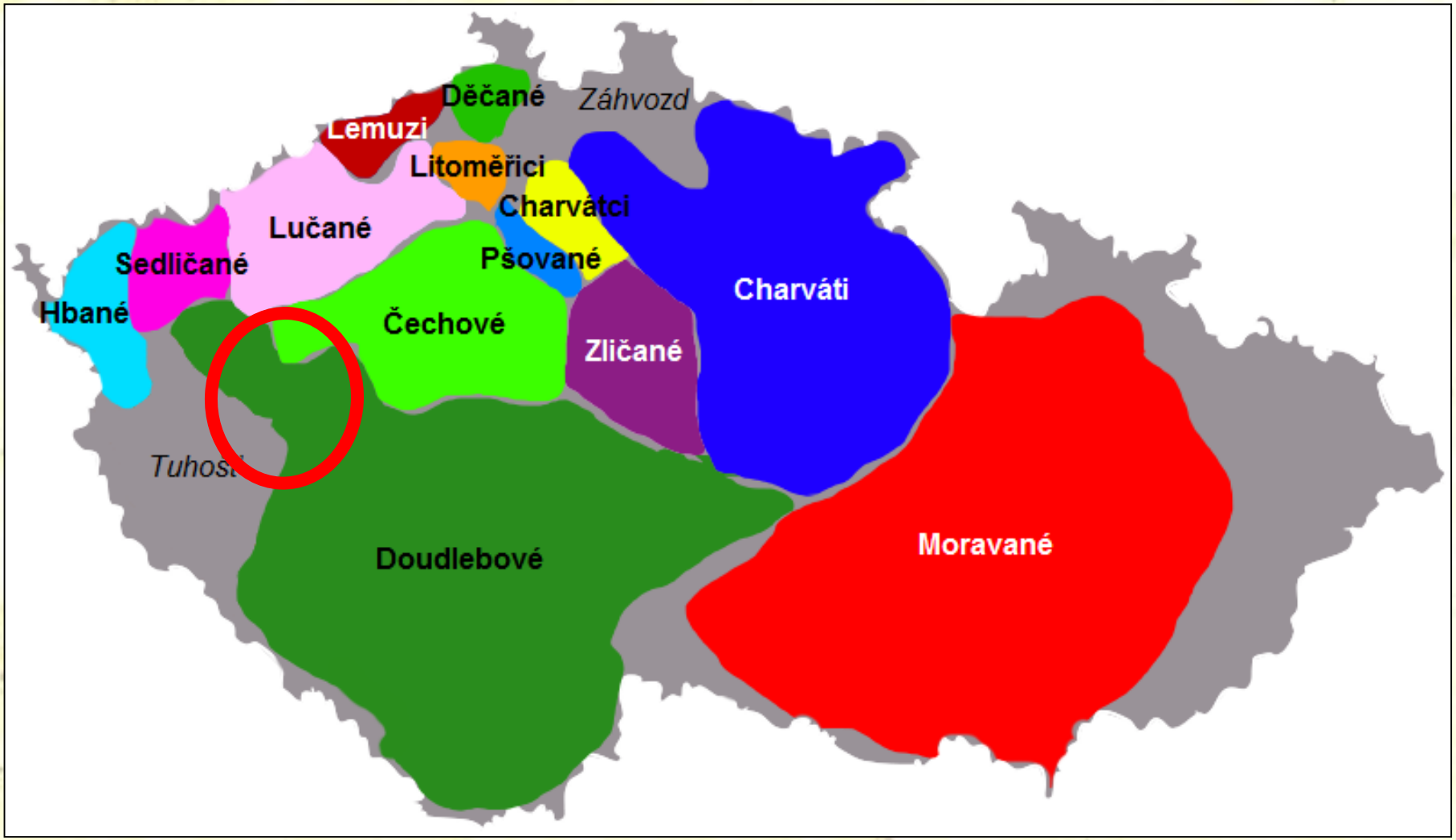
Město Touškov

Stěhování národů - Slované

400 - 600

Slovanské kmeny v 7. století

ZČ stranou hlavních tras, osídleno ojediněle: Doudlevce, Skvrňany

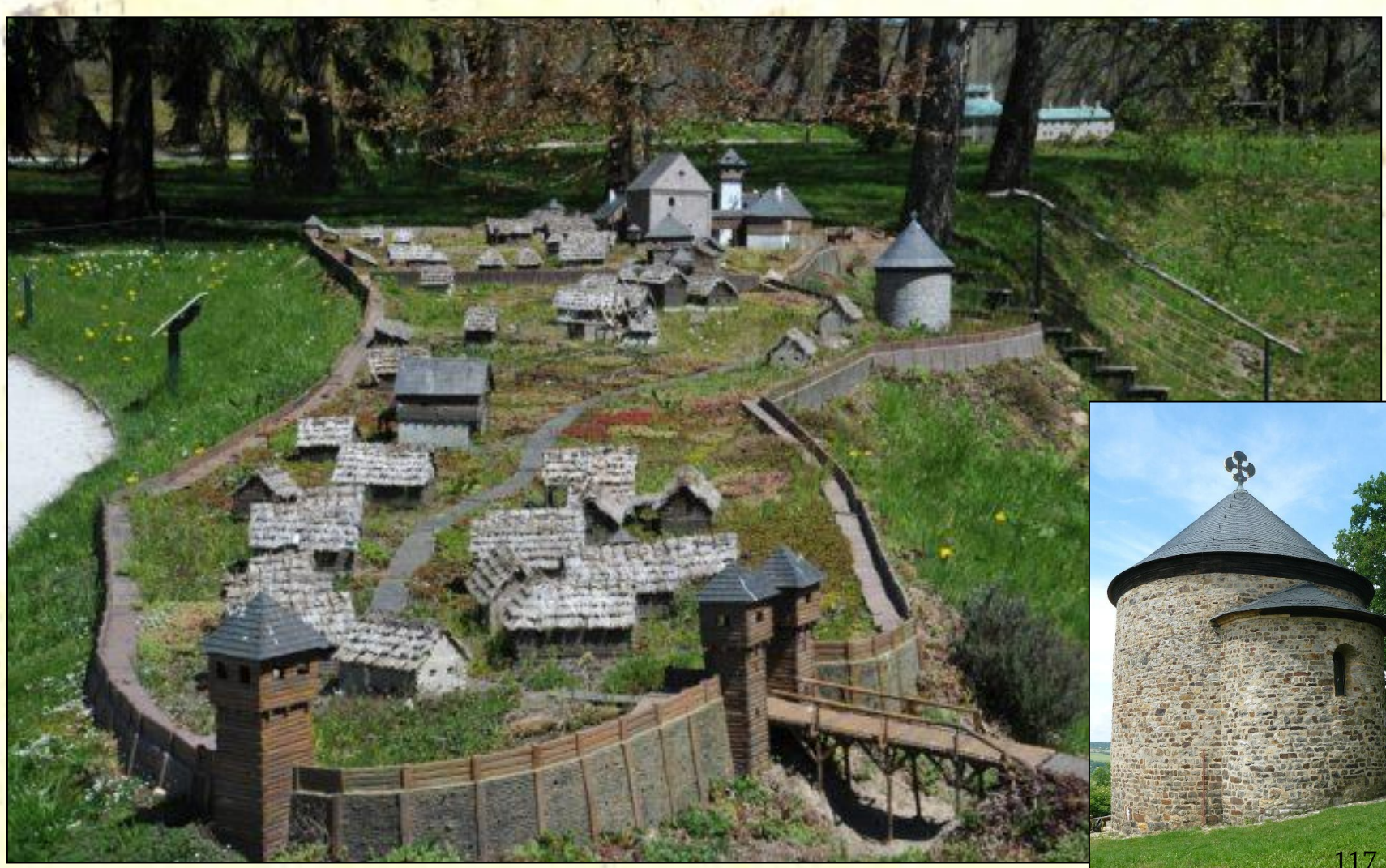
nádoby, zbraně, stříbrné spony

- Slované: 7-8. stol. malá zemědělská sídliště: **Plzeň- Roudná**
- **později hradiště: Plzeň-Bukovec**

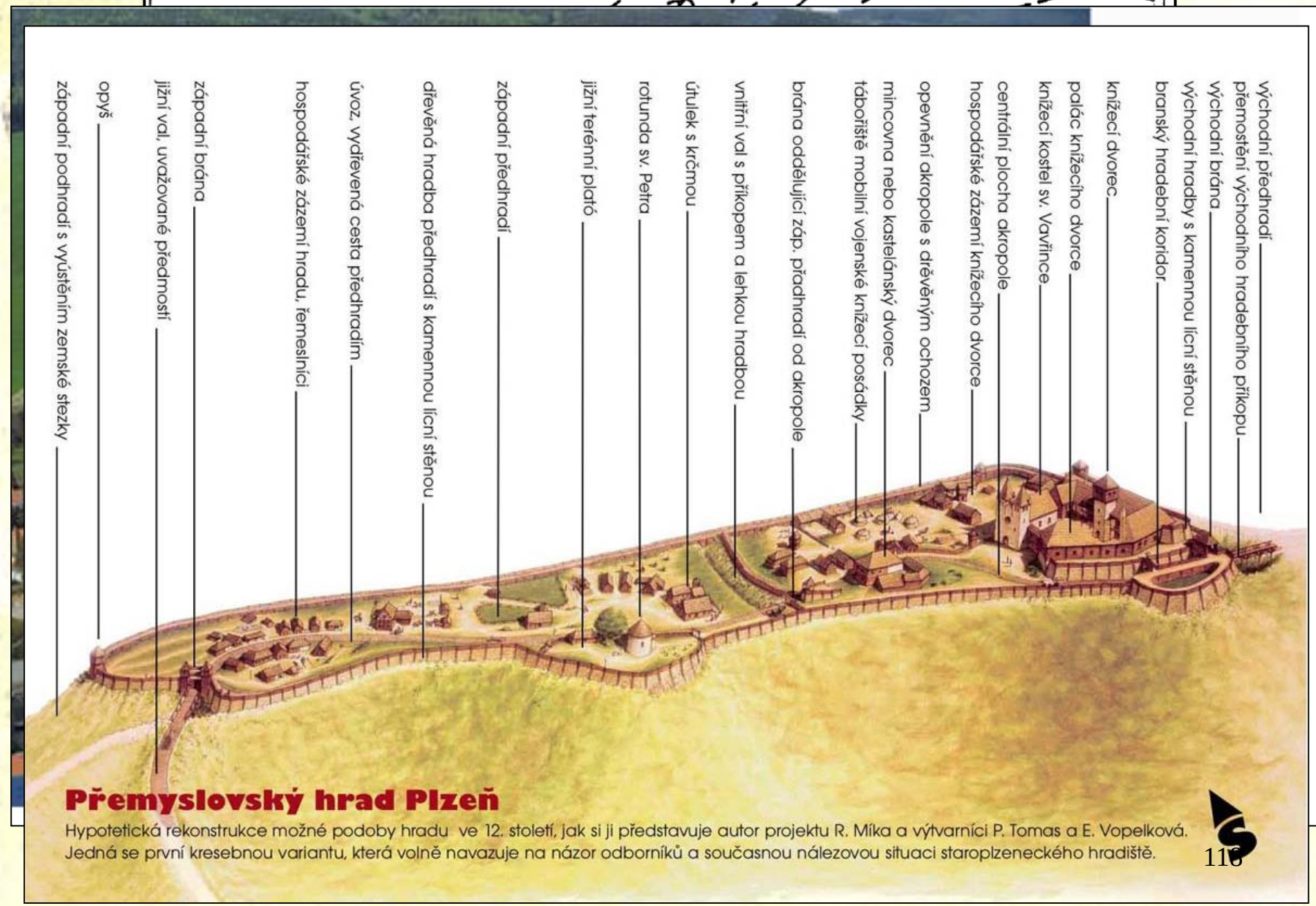

9. stol – kraj ovládají Přemyslovci

ústřední hrad: **Starý Plzenec = Hůrka**

Schematický plán hradiště ve Starém Plzenci

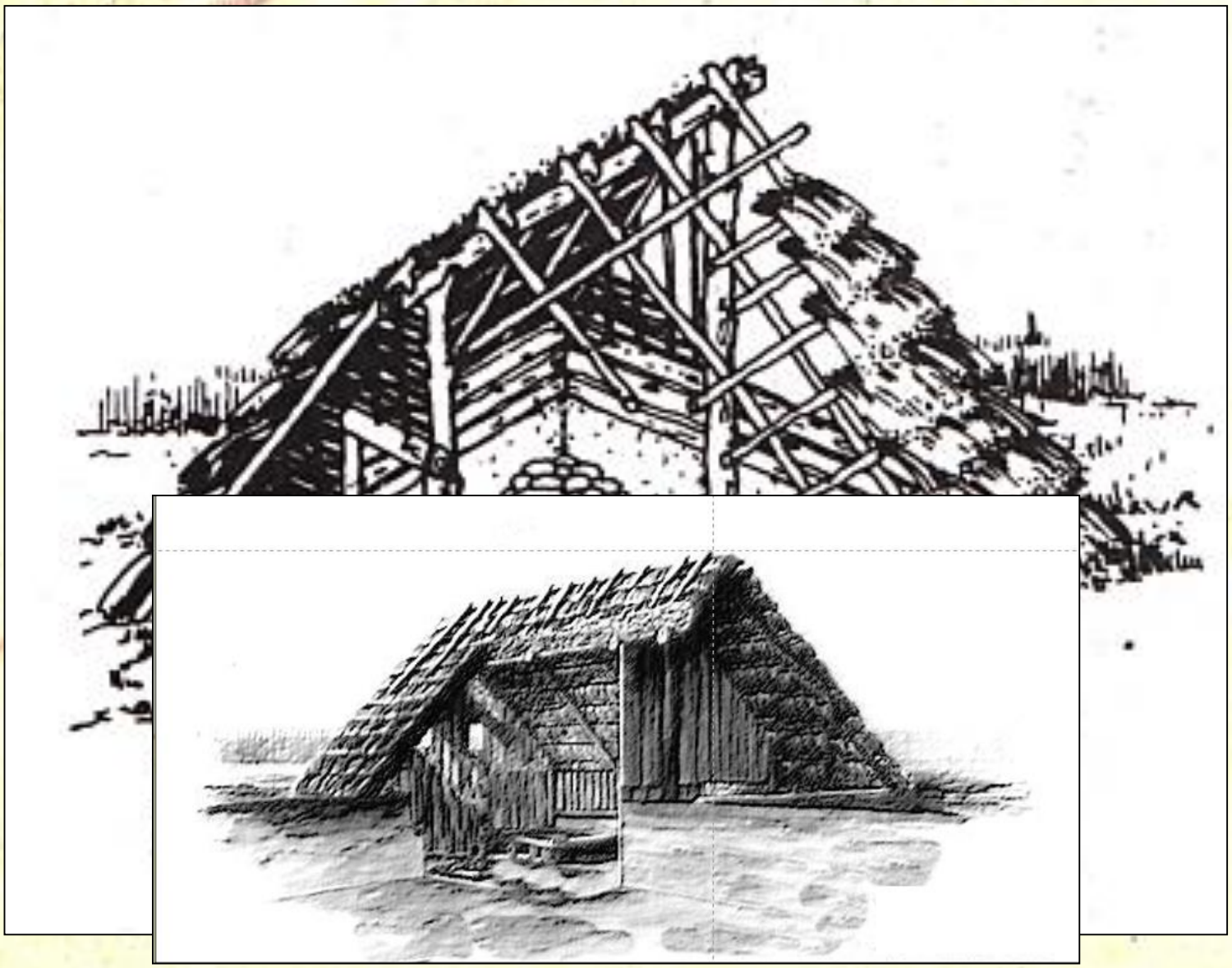
Přemyslovský hrad Plzeň

Hypotetická rekonstrukce možné podoby hradu ve 12. století, jak si ji představuje autor projektu R. Míka a výtvarníci P. Tomas a E. Vopelková. Jedná se první kresebnou variantu, která volně navazuje na názor odborníků a současnou nálezovou situaci staroplzeneckého hradiště.

Pozůstatky kostela sv. Kříže

Jednu z možných podob hradu Plzeň vytvořil autorský tým pod vedením Radka Miky. Hypotéza převedená do modelu v měřítku 1:25 vychází z hlubšího studia lokality a současných poznatků, zpodobňuje raně středověký hrad, jak mohl vypadat v polovině 12. století.

Slovanská zemnice

Rotunda sv. Petra a Pavla na hradišti Hůrka

Starý Plzenec

Západočeské muzeum, pravěká expozice

Pravěku ZDAR!

